БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

17 мая 1994 г.
Аўторак
№ 52(13769)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

Колькі разоў яна выходзіла на сцэну, — напэўна, не злічыць ніхто, нават сама Стэфанія Міхайлаўна. Колькі за яе плячыма роляў — і не ўявіць. Пёс, аддадзены тэатру — менавіта такім ён стаў у Артысткі Стэфаніі СТАНЮТЫ, чыё 75–годдзе творчай дзейнасці адзначылі днямі шматлікія прыхільнікі яе таленту.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

Кур'ер "ЧЗ"

У гістарычным цэнтры беларускай сталіцы на востраве ля Траецкага прадмесця пачалося будаўніцтва помніка загінуўшым воінам-інтэрнацыяналістам.

14 мая, адкрываючы мітынг, прысвечаны закладцы помніка, старшыня Камітэта па сацыяльнай абароне ваеннаслужачых пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь генерал-лейтэнант М.І.Чэргінец адзначыў, што "справа па стварэнню помніка сынам нашай Айчыны, распачатая бацькамі, роднымі і баявымі сябрамі загінуўшых ваеннаслужачых у Афганістане, уступіла ў завяршальную стадыю. Ён будзе не толькі памяццю загінуўшым нашым баявым сябрам, не толькі сімвалам павагі да іх мужнасці і гераізму, але і перасцярогай тым, хто, магчыма, захоча, каб дагадзіць нейкім палітычным амбіцыям, паслаць нашых дзяцей у пекла вайны.

Злачынна пасылаць людзей на вайну, але не менш злачынна маўчаць пра гэта і абвінавачваць тых, хто сумленна выканаў загад, аддадзены ад імя Радзімы. 764 грамадзяніны Беларусі загінулі ў Афганістане, больш як 1200 — паранены, 855 чалавек вярнуліся інвалідамі, а 13 — прапалі без вестак".

У зборы сродкаў, неабходных для будаўніцтва помніка, прынялі ўдзел не толькі жыхары Беларусі, але і іншых рэспублік былога Саюза.

Пасля мітынгу адбылася закладка ў аснову помніка капсул, у якіх будуць захоўвацца лісты з імёнамі ўсіх сыноў нашай рэспублікі, загінуўшых за яе межамі, а таксама зямля, узятая на месцы баёў у Афганістане, і зямля, дастаўленая дэлегацыямі краін СНД і абласцей Рэспублікі Беларусь.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

Прадоўжана "студэнцкая" льгота

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь унёс змяненні ў пастанову ад 11 чэрвеня 1993 года "Аб ільготах для навучэнцкай моладзі на праезд міжгароднім і прыгарадным аўтамабільным і чыгуначным транспартам", у адпаведнасці з якой дзеянне 50-працэнтнай ільготы на набыццё білетаў для студэнтаў вышэйшых і навучэнцаў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў у суботнія, нядзельныя і святочныя дні прадоўжана да 30 чэрвеня.

БЕЛІНФАРМ.

Вынікі – пазней

У нядзелю завяршыўся чарговы этап прэзідэнцкай выбарчай кампаніі. І, бадай, адзін з самых галоўных. Члены ініцыятыўных груп на працягу адведзенага Цэнтрвыбаркамам тэрміну збіралі подпісы грамадзян у падтрымку прэтэндэнтаў на пасаду першага прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Як вядома, толькі двое з 19 кандыдатаў, якія ўключыліся ў барацьбу за прэзідэнцкае крэсла, рызыкнулі шукаць падтрымкі ў дэпутацкага корпуса — прэм'ер-міністр Вячаслаў Кебіч і старшыня Маладзечанскага гарадскога Савета Генадзь Карпенка. Такім чынам, яны, незалежна ад колькасці сабраных галасоў сярод грамадзян, па ўсёй верагоднасці, праходзяць у наступны тур кампаніі. А вось з астатнімі прэтэндэнтамі пакуль поўнай яснасці няма. Тыя, хто чакалі хуткага абвяшчэння вынікаў "падпіснога этапа", наўрад ці атрымаюць афіцыйныя звесткі ў бліжэйшыя дні. Справа ў тым, што пасля таго, як у нядзелю завяршыўся збор подпісаў у падтрымку, па ўсёй тэрыторыі рэспублікі распачалася праверка сапраўднасці гэтых подпісаў. Яна працягнецца дзесяць дзён, і займацца ёю будуць у тэрытарыяльных выбарчых камісіях, вядома ж, пад агульным кіраўніцтвам Цэнтрвыбаркама. Мяркуецца, што да 26 мая пратаколы ў поўным аб'ёме паступяць у Цэнтральную камісію па выбарах прэзідэнта, а з 27 пачнецца ўжо непасрэдная афіцыйная рэгістрацыя кандыдатаў, якая завершыцца 2 чэрвеня. Тады мы і пабачым рэальную карціну раскладу палітычных сіл на завяршальнай стадыі выбараў.

Як падкрэсліў старшыня Цэнтрвыбаркама Аляксандр Абрамовіч, толькі Цэнтральная камісія мае права даваць у сродкі масавай інфармацыі афіцыйныя звесткі аб ходзе барацьбы. Гэтая структура мае цвёрды намер займаць выключна прынцыповую пазіцыю па фактах парушэнняў этыкі правядзення кампаніі. Напрыклад, ужо дзе-нідзе мільгацяць плакаты з партрэтамі палітычных дзеячаў з надпісамі "Кандыдат у прэзідэнты", а такі статус уяўнаму прэтэндэнту можа надаць толькі Цэнтрвыбаркам — пасля 26 мая.

Якаў ЯСЭПКІН.

Як стаць уласнікам?

"Прыватызацыя і працоўныя калектывы" — семінар, прысвечаны гэтай актуальнай праблеме, правялі 12 мая ў Гродна Міжнародная фінансавая карпарацыя і аддзел па ўпраўленню камунальнай маёмасці і прыватызацыі Гродзенскага гарвыканкама.

Малая прыватызацыя, як называюць інакш распродаж ва ўласнасць прадпрыемстваў гандлю, бытавога абслугоўвання, грамадскага харчавання, ужо зрабіла першыя крокі ў абласным цэнтры. Адбыўся адзін аўкцыён, у выніку якога набылі гаспадароў некалькі аб'ектаў. Разам з перавагамі новай формы прыватызацыі ён высветліў і яе праблемы, а дакладней, праблемы, якія паўстаюць перад працоўнымі калектывамі прадпрыемстваў, выстаўляемых на продаж. Гэта — недахоп сродкаў, неабходнай інфармацыі, ведаў і, галоўнае, упэўненасці ў сваіх сілах. Як зазначыў кіраўнік аддзела па ўпраўленню камунальнай маёмасцю і прыватызацыі гарвыканкама У.П.Чабатарэвіч, многія калектывы прадпрыемстваў, прададзеных на першым аўкцыёне, пашкадавалі аб тым, што позна "спахапіліся" і не сталі гаспадарамі месца сваёй працы.

Менавіта для таго, каб сітуацыя не паўтарылася і дэклараванае пераважнае права працоўных калектываў пры продажы ва ўласнасць аб'ектаў малой прыватызацыі было рэалізавана на практыцы, і адбыўся гэты семінар.

Перад прадстаўнікамі чатырнаццаці працоўных калектываў, якія ў хуткім часе пойдуць "з малатка", выступілі намеснік старшыні гарвыканкама па эканоміцы Р.А.Патапава, кансультант праекта МФК па пытаннях малой прыватызацыі ў Беларусі Стэфані Мілер, прафесійныя юрысты.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Музей пад адкрытым небам

Штогадова Беларускі музей народнай архітэктуры і побыту праводзіў 18 мая, на Міжнародны дзень музеяў, адкрыццё чарговага сезона. Сёлета гэта ўжо будзе адкрыццё пастаяннай экспазіцыі беларускага паселішча ў вёсцы Строчыцы.

Тут, недалёка ад сталіцы, у маляўнічых мясцінах можна заглыбіцца ў сапраўдную нашую мінуўшчыну, адчуць, як беларускі селянін будаваў сваю хатнюю гаспадарку, схадзіць у царкву, пастаяць ля млына, пашпацыраваць па вясковых вуліцах, зазірнуць у свіран, гумно, у кузню. Своеасаблівасць гэтага музея яшчэ і ў тым, што ўсё гэта — не муляжы, а сапраўдныя рэчы. Нават зямля пры сялянскай сядзібе не пустуе, тут растуць сапраўдныя традыцыйныя культуры.

На адкрыцці музейнай экспазіцыі, што мае цяпер назву Беларускі дзяржаўны музей-запаведнік "Менка", выступяць фальклорныя калектывы мінскай школы № 102 "Сёмуха" і "Церніца" і народны хор "Менка" Інстытута культуры, тэатр-батлейка і іншыя выканаўцы. Імпрэза пачнецца заўтра а 11-й гадзіне.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Курсы валют на 16 мая:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	16400	16900	9800	10130
"Пошук"	16450	16700	9700	10100
"Прыор"	16400	16800	9800	10100

АФІЦЫЙНА

Наш шлях – уваходжанне ў сусветную адкрытую сістэму адукацыі і навукі

У Белдзяржуніверсітэце адбылася сустрэча Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В.Ф.Кебіча з прафесарска–выкладчыцкім саставам ВНУ сталіцы.

Да гэтай сустрэчы, трэба сказаць, хадзілі размовы, што прэм'ер не захоча выступаць у такой аўдыторыі: заведама яршыстая, нязручная, высокакрытычная. Але на тое і прэм'ер, што прыходзіцца вырашаць усе пытанні, унікаць ва ўсе праблемы, без агляд кі на чуткі і домыслы апанентаў.

А размова атрымалася карысная для абодвух бакоў. У сваім выступленні В.Ф.Кебіч змог знайсці аргументы на карысць таго, што стварэнне адзінай сістэмы падрыхтоўкі нацыянальных кадраў сусветнага ўзроўню – задача не проста агульнадзяржаўная, але і прыярытэтная. А аснова такой сістэмы – вышэйшая школа.

Сёння ў сістэме вышэйшай школы працуе амаль палавіна ўсіх кадраў вышэйшай навуковай кваліфікацыі, амаль чвэрць усяго аб'ёму навуковых даследаванняў – за вышэйшай школай. Менавіта таму цяпер урадам разглядаецца пытанне аб дадатковым выдзяленні ВНУ на навуковыя мэты некалькіх дзесяткаў мільярдаў рублёў. Трэба адзначыць, што зусім нядаўна значна павышана і зарплата прафесарска-выкладчыцкаму саставу.

У выступленні прэм'ера была асабліва выдзелена роля універсітэтаў у сістэме нацыянальнай вышэйшай адукацыі як цэнтраў фарміравання нацыянальнай інтэлігенцыі, культурнага адраджэння на стыку сусветнай і славянскай культур.

Як было падкрэслена, сёння грамадству патрэбны спецыяліст, які змог бы хутка адаптавацца да зменлівых рыначных умоў, валодаў прафесійнай мабільнасцю, меў фундаментальную адукацыйную падрыхтоўку. Зразумела, што для падрыхтоўкі такога спецыяліста неабходна гібкая шматузроўневая сістэма, інтэграваная ў сусветную адукацыйную прастору.

У сувязі з гэтым асаблівую значнасць набывае забеспячэнне арганічнага адзінства адукацыі, навукі і матэрыяльнай вытворчасці. А канцэптуальныя асновы павінны быць заканадаўча замацаваны ў спецыяльным законе аб прафесійнай адукацыі.

І гэта не проста прагматычны падыход да справы пастаноўкі сістэмы вышэйшай адукацыі. Тут закладваецца фундамент менавіта нацыянальнай па сутнасці сістэмы. У гэтым пытанні шмат крытыкі. Але калі меркаваць па практычных кроках, асабліва за апошнія некалькі гадоў, вынікі ў наяўнасці: і нашы традыцыйныя структуры (школы, ПТВ, тэхнікумы) і новыя: гімназіі, ліцэі, каледжы – па сутнасці, з'яўляюцца нацыянальнымі і адлюстроўваюць нацыянальныя асаблівасці беларускага народа. Іменна ў гэтых пытаннях праявілася дакладная пазіцыя ўрада. Але было б памылкай замыкацца толькі ў адной уласнай адукацыйнай сістэме. Важныя сусветны вопыт і практычнае вырашэнне пытанняў аб міжнародным прызнанні нашых дыпломаў аб прафесійнай адукацыі. Тады і прэстыж дыплома будзе зусім іншым, тады і наш спецыяліст будзе прызнаны ва ўсім свеце.

Пытанні вышэйшай школы і прафесійнай адукацыі цесна і непарыўна звязаны з пытаннем арганізацыі навукі і падрыхтоўкі кадраў вышэйшай кваліфікацыі.

Нацыянальная сістэма падрыхтоўкі кадраў вышэйшай кваліфікацыі павінна мець магутны дзяржаўны стрыжань кіравання і падтрымкі. Як падкрэсліў прэм'ер, урад пайшоў на кардынальныя крокі ў вырашэнні гэтага пытання. Створана вышэйшая атэстацыйная камісія, камітэт па навуцы і тэхналогіях, завяршаецца стварэнне нацыянальнай сістэмы патэнтазнаўства. Разам з тым, прэм'ер звярнуў увагу і на негатыўныя тэндэнцыі, якія адбываюцца ў сістэме навукі. Гэта і практычна поўнае згортванне заказаў з боку вытворчасці, зніжэнне сацыяльнага прэстыжу навуковай дзейнасці, адток з навукі таленавітай моладзі ў камерцыйныя структуры.

Як было падкрэслена ў выступленні, урад бачыць гэтыя тэндэнцыі, прымае меры да іх зніжэння. Сёння значная дапамога навуцы можа быць аказана за кошт выкарыстання часткі сродкаў па крэдытах міжнароднага валютнага фонду, прыцягнення нашых вучоных да асваення ўжо адкрытых крэдытных ліній.

У гэтай сувязі прэм'ер выказаў цвёрдае перакананне ў тым, што рэспубліка, як суверэнная дзяржава, выжыве і стане на ногі толькі ў тым выпадку, калі навучыцца ствараць і пастаянна нарошчваць свой экспартны патэнцыял. І тут прыярытэтная роля адводзіцца навуцы.

Усе гэтыя пытанні, як падкрэсліў прэм'ер, носяць дзяржаўны, праграмны характар. Менавіта так іх разглядае ўрад, і так яны будуць вырашацца.

Асаблівую ўвагу ў сваім выступленні В.Ф.Кебіч удзяліў праблемам студэнцтва, праблемам будучага інтэлектуальнага папаўнення нацыі.

Сёння многія студэнты, асабліва тэхнічных ВНУ, не ўпэўнены, што іх будучая прафесія будзе запатрабавана вытворчасцю. Становішча змогуць змяніць прамыя дагаворы ВНУ з вытворчасцю, прадпрыемствамі ўсіх форм уласнасці. З ростам вытворчага патэнцыялу, а гэта ў першую чаргу можа быць дасягнута праз інтэграцыйныя працэсы, такі сацыяльны дысбаланс будзе змяншацца і знікаць.

Не абышоў увагай прэм'ер і пытанні матэрыяльнага забеспячэння студэнцтва. Прагучала думка, і справядлівая, па меркаванню большасці прысутных, што неабходна весці размову не столькі аб павышэнні размераў стыпендый, колькі аб дзяржаўных датацыях студэнцтву на арэнду жылля, транспарт, карыстанне камунальнымі паслугамі. Было ўзнята пытанне і аб крэдытах, якія сёння неабходныя ў першую чаргу студэнцкім сем'ям.

В.Ф.Кебіч спыніўся таксама на праблемах платнасці адукацыі. Цяперашнія тэндэнцыі, з якімі звязана паяўленне розных камерцыйных навучальных устаноў, зусім не азначае, што дзяржава сама ўхіляецца ад сацыяльнай падтрымкі адукацыі. Прэм'ер адназначна заявіў, што дзяржава будзе аказваць усю неабходную дзяржаўную бюджэтную падтрымку адукацыі ўсіх узроўняў, працягваць і нарошчваць падтрымку студэнтаў і навучэнцаў з мнагадзетных сем'яў, сірот, таленавітых дзяцей і моладзі. Такім чынам, дзяржаўная сацыяльная база нацыянальнай сістэмы адукацыі з пераходам да рыначных адносін застаецца галоўным прыярытэтам. Безумоўна, у сваім выступленні В.Ф.Кебіч не мог абысці і вельмі вострыя сацыяльна-палітычныя праблемы рэспублікі. Як падкрэсліў прэм'ер, пытанне стаіць аб стварэнні моцнай і дзеяздольнай дзяржавы, без якой не ўсталюецца здаровы цывілізаваны рынак, не праявіць сваіх сапраўдных вартасцей дэмакратыя, не пойдуць сацыяльныя рэформы. У рамках такой дзяржаўнасці павінна быць моцная выканаўчая ўлада, дзяржаўная дысцыпліна, ліквідаваны бюракратычныя надбудовы. Зразумела, што вырашэнне гэтых пытанняў павінна забяспечыць сапраўды першая асоба дзяржавы – прэзідэнт.

Гаворачы аб прэзідэнце, прэм'ер спыніўся на неабходнасці аб'яднання ўсіх палітычных і грамадскіх сіл у імя народных інтарэсаў. Патрэбна пазіцыя, у якой фундаментам павінны быць разумны сэнс, пераемнасць сацыяльнага вопыту, апора на чалавека працы, добрасуседства з партнёрамі, у першую чаргу, з Расіяй. У гэтым кантэксце дагавор з Расіяй дае магчымасць рассячы эканамічны вузел, вырашыць важнейшыя задачы па аздараўленню вытворчасці, без якой сёння немагчыма наладзіць жыццё людзей і ўтрымаць сацыяльныя праграмы. Гэта тым больш важна, калі ідзе сустрэчны рух, сустрэчная асэнсаваная гатоўнасць на такое супрацоўніцтва.

У заключэнне сустрэчы прэм'ер адказаў на шматлікія пытанні прысутных. Розныя гэта былі пытанні. І канкрэтныя, у якіх адлюстроўваўся шчыры клопат пра сённяшнія праблемы вышэйшай школы, навукі, студэнцтва, і такія, у якіх рабіліся спробы ўкалоць прэм'ера, паставіць яго ў няёмкае становішча.

На жаль, грамадства палітычна раздзялілася, лідэраў шмат, прэтэндэнтаў яшчэ больш, а прэм'ер адзін. Вось ён – на вачах ва ўсіх. І хацелася б асабліва напомніць словы В.Ф.Кебіча: "Выбар прэзідэнта – гэта выбар новага шляху. Я заўсёды стаяў на пазіцыях людзей працы, дружбы з Расіяй. Беларусі патрэбны прэзідэнт, які забяспечыць яе развіццё без парушэння сацыяльных дасягненняў народа...". Як бачым, прэм'ер свае пазіцыі не мяняе.

ДЗЯВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурны па выпуску — Я. ЯСЭПКІН.

"Суперчэннэл"

Злоты без чатырох нулёў

Чатыры нулі знікнуць з новага года пры грашовых узаемаразліках у Польшчы.

Кіраўнікі эканамічных ведамстваў і старшыня Польскага нацыянальнага банка дамовіліся, урэшце, аб дэнамінацыі злотага ў 10.000 разоў. У абарачэнне з 1 студзеня будзе выпушчана 55 мільёнаў новых банкнот па 10, 20, 50, 100 і 200 злотых. З'явяцца і манеткі, нават аднаграшовыя. Эквівалент даляра складзе 2 злотыя 63 грошы.

Пачакаем да серады

Да заўтра поўнасцю завершыцца перадача ўлады ў сектары Газа палесцінскай адміністрацыі.

Напярэдадні палесцінскім сілам бяспекі былі перададзены яшчэ дзве буйныя ізраільскія ваенныя базы ў сектары Газа, куды ў хуткім часе з Егіпта і Іарданіі прыедуць новыя сотні палесцінскіх паліцэйскіх. Пакуль там знаходзіцца 300 служачых палесцінскай паліцыі і сіл бяспекі.

Закон... для траскі і камбалы

Верхняя палата канадскага парламента адобрыла прадстаўлены міністрам рыбнай гаспадаркі Канады законапраект. Ён прадугледжвае больш жорсткія санкцыі супраць замежных суднаў, якія вядуць незаконную лоўлю рыбы ў Атлантыцы.

Калі гэты закон будзе зацверджаны, канадскія ўлады атрымаюць права арыштоўваць замежныя рыбалавецкія судны за межамі двухсотмільнай эканамічнай зоны ў выпадку лоўлі імі траскі і камбалы. У апошнія гады перад гэтымі відамі рыб паўстала рэальная пагроза поўнага знікнення ў выніку бескантрольнай лоўлі суднамі розных дзяржаў.

"Уорлднэт"

Дзеці Чэхіі – славакі

Сёння праблема ўсынаўлення пакінутых дзяцей у Чэхіі стаіць, як ніколі, востра. Галоўная складанасць — ўстанаўленне іх грамадзянства, каб потым знайсці ім новую сям'ю.

Паводле звестак Міністэрства працы і сацыяльных праблем Чэхіі, у дзіцячых дамах краіны знаходзіцца 1165 юных славакаў. У той жа час 2,5 тысячы чэшскіх сем'яў вельмі жадаюць усынавіць дзіця. Згодна з Міжнароднай канвенцыяй па правах дзяцей, якую падпісала Чэшская Рэспубліка, усынавіць дзіця з іншай краіны можна толькі ў тым выпадку, калі ўлады не змаглі знайсці для яго новую сям'ю на яго радзіме.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Дойчмарка набірае моц

Зараз Германія трывала зніжае дэфіцыт бюджэту з аднаго боку за кошт павелічэння паступленняў у бюджэт, якое склала з пачатку года 7 працэнтаў, з другога боку — за кошт зніжэння дзяржаўных затрат (у сакавіку на 11 працэнтаў параўнаўча з паказчыкам мінулага года). З пачатку 1994 года валютныя рэзервы Германіі павялічыліся на 200 мільёнаў дойчмарак і дасягнулі 119,6 мільярдаў DM.

Тым часам Бундэсбанк знізіў працэнтныя стаўкі на 0,25 працэнта і такім чынам яны вярнуліся да ўзроўню, што быў пяць гадоў таму. Кіраўніцтва банка лічыць гэты крок "рухам да галоўнай мэты — стабілізацыі цэн". Да ведама: у Германіі ўзровень інфляцыі ў 3 працэнты гадавых лічаць занадта высокім. Такую ж аперацыю з працэнтнымі стаўкамі зрабілі цэнтральныя банкі Швейцарыі, Аўстрыі, Нідэрландаў, Бельгіі і Даніі. Верагодна, што ў хуткім часе падобнае рашэнне прымуць ЦБ Італіі і Францыі.

Польшча чакае бізнесменаў

У сярэдзіне чэрвеня ў Гданьску адбудзецца чарговая X сустрэча ў рамках "Еўрапартэнарыяту" — міжнароднай праграмы, створанай па ініцыятыве Еўрапейскай садружнасці. Дарэчы, нацыянальным саветнікам праграмы абраны прэзідэнт Саюза прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь, выканаўчы дырэктар Беларускага фонду фінансавай падтрымкі прадпрымальнікаў Уладзімір Карагін.

Паводле папярэдніх меркаванняў, у акцыі праграмы "Еўрапартэнарыят" прымуць удзел больш як 1500 прадпрыемстваў і фірм Заходняй Еўропы: з Вялікабрытаніі, Германіі, Італіі, Грэцыі, Ірландыі, Іспаніі, Партугаліі, Францыі і інш. Чакаюць і вялікае прадстаўніцтва з краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. Таксама ж шырока будзе прадстаўлены і спектр галін прамысловасці: вытворчасць будматэрыялаў, пластмас, шкла, керамікі, фармацэўтыка, электратэхніка і электроніка, лёгкая прамысловасць і праектаванне будаўніцтва, машынабудаванне, нават тэхнічныя паслугі і навуковыя даследаванні.

Усе прамыславікі і бізнесмены Беларусі, зацікаўленыя ва ўдзеле ў гэтай дзелавой сустрэчы, павінны будуць прайсці адбор удзельнікаў, які праводзіць Саюз прадпрымальнікаў рэспублікі.

Захад рызыкуе?

Паводле звестак прадстаўніцтваў замежных банкаў у Маскве, прыток іншаземнага капіталу ў Расію значна вырас. Асабліва дакладна перасоўванне фінансаў прыкметна з рынкаў Паўднёвай Амерыкі. Кіраўнік прадстаўніцтва банка CS FIRST BOSTON ацэньвае прамыя інвестыцыі ў дзяржаўныя каштоўныя паперы і акцыі расійскіх прадпрыемстваў у бягучым годзе ў 3 мільярды рублёў. І гэта нягледзячы на тое, што з "замежнага" пункту гледжання расійскія актывы пакуль яшчэ вельмі рызыкоўныя. Але, што больш важна, танныя. Мяркую, гэта той самы выпадак, калі і воцат здаецца салодкім.

МЯСЦОВЫ ЧАС

Прайдуся па Калініна, звярну на Пралетарскую...

□ Віктар САБАЛЕЎСКІ

У нашым невялічкім, здавалася б, гарадскім пасёлку налічваецца сёння 54 вуліцы, 13 завулкаў, 2 плошчы і нават адзін бульвар. Якія ж у іх назвы?

Ці вабяць яны слых, ці адлюстроўваюць гістарычныя, геаграфічныя, археалагічныя, краязнаўчыя і іншыя асаблівасці нашага раёна, ці адпавядаюць беларускаму каларыту наогул? Над гэтымі пытаннямі і вырашыў я неяк паразважаць, перапісаўшы назвы ўздзенскіх вуліц.

Адразу ж кінулася ў вочы, што пераважная большасць іх, так бы мовіць, "пралетарскага" паходжання. Гэта, зрэшты, характэрна ці не для ўсіх райцэнтраў, абласных гарадоў ды сталіцы Беларусі. Рэдка ў якім больш-менш буйным населеным пункце рэспублікі не сустрэнеш такіх вось, як і ў Уздзе, назваў вуліц: Першамайская, Савецкая, Камсамольская, Кастрычніцкая, Ленінская, Рэвалюцыйная, Інтэрнацыянальная, Пралетарская, "70/50,40 і г.д./ год Кастрычніка", імя Дзяржынскага, Маркса, Энгельса, Калініна, Гагарына, Пушкіна, Маякоўскага, Горкага, і г.д. Няважна, што гэтыя ці іншыя партыйныя, грамадскія дзеячы, пісьменнікі ніколі і блізка ля Узды не былі, магчыма, і не ўяўлялі, нават, што ёсць такі гарадок на свеце белым. Не страшна, што ніякіх рэвалюцый, асабліва пралетарскай актыўнасці, у гісторыі гэтай вуліцы, пасёлка ў цэлым не зафіксавана. Галоўнае было пад час утварэння новых вуліц у тым, каб не адстаць ад моды, пацвердзіць вышэйстаячаму партыйнаму кіраўніцтву сваю высокую прынцыповасць, перакананасць у бясспрэчнасці камуністычных ідэалаў.

Што ж, як сказаў адзін паэт: "Быў век, быў час, была эпоха..." З гісторыі такога факта не выкрасліш, і ці мэтазгодна сёння траціць сродкі на паўсямесныя перайменаванні. У маштабах усёе Беларусі гэта ў такую капейку вылілася б, што на ўсе іншыя патрэбы наўрад ці што засталося б. Варта паклапаціцца пра тое, каб пры ўтварэнні новых вуліц, пасёлкаў і г.д. не паўтараліся старыя памылкі, не з'яўляліся на карце населеныя пункты ці іх часткі /тыя ж вуліцы, завулкі, плошчы/ з нагнаўшымі аскому назвамі.

У гэтым плане Уздзенскі пасялковы Савет народных дэпутатаў разумее сітуацыю. Вось, напрыклад, якія мілагучныя назвы вуліц з'явіліся ў райцэнтры за апошнія тры-чатыры гады: Сонечная, Кветкавая, Вішнёвая, Паркавая, Нёманская, Садовая. Да назваў, якія носяць імя нашых вядомых землякоў /А.Бялевіча, А.Пальчэўскага/, далучыліся новыя, якія, будзем спадзявацца, назаўсёды застануцца на скрыжалях нашай гісторыі: ёсць цяпер у гарадскім пасёлку і вуліцы імя славутага вучонага канца мінулага стагоддзя Я.Наркевіча-Ёдкі, пісьменнікаў-землякоў К.Крапівы, П.Глебкі, самадзейнага кампазітара, заслужанага дзеяча культуры Беларусі П.Шыдлоўскага, воіна-інтэрнацыяналіста У.Астравуха, які загінуў у Афганістане, мясцовага рэвалюцыянера Ф.Пекарэвіча...

А вось плануемы крок, пра які чытачы ўздзенскай раённай газеты даведаліся з нядаўняга інтэрв'ю з намеснікам старшыні Уздзенскага райвыканкама, намеснікам старшыні аргкамітэта па падрыхтоўцы да святкавання 500-годдзя Узды А.К.Малашэвічам, шчыра кажучы, не здаецца мне адзіна правільным. Працытуем урывачак з такога інтэрв'ю:

— Існуе думка перайначыць назву бульвара... /Маецца на ўвазе бульвар імя Дзяржынскага ў цэнтры гарадскога пасёлка — В.С./

— Ёсць прапановы назваць яго "Юбілейны" ў гонар 500-годдзя Узды. Вялікіх пярэчанняў у аргкамітэта няма і, хутчэй за ўсё, так і будзе...

Па-першае, што гэта за ананімныя "існуе думка..." і "ёсць прапановы..." Выразы гэтыя нагамінаюць даўно забыты, здавалася б, стыль добра вядомых кабінетаў. Выключная большасць жыхароў райцэнтра, як і раёна ў цэлым, упершыню пачула пра такія думкі і прапановы толькі са згаданага вышэй інтэрв'ю, нідзе, наколькі нам вядома, у шырокіх масах гэтае пытанне не абмяркоўвалася. Па-другое, ёсць жа ўжо ў г.п. Узда вуліца Юбілейная, навошта яшчэ і бульвар аднайменны? Па-трэцяе, калі ўжо з'явілася жаданне і сродкі змяніць прозвішча "жалезнага Фелікса" на нешта новае, то чаму робіцца гэта вузкім колам асоб, без удзелу тых жыхароў, якім жыць пад новым імем? Ды і грамадскасць усяе Уздзеншчыны, думаецца, магла б падключыцца да такой важнай справы. Час жа яшчэ ёсць...

Такія вось эмоцыі выклікала ў мяне знаёмства з пералікам назваў уздзенскіх вуліц і інтэрв'ю ў раённай газеце.

г.п. УЗДА.

Вясна патрыярха

— Вясна сёлета выдалася такая, што зімовую шапку можа і да лета не скінеш, — жартуе К.І.Шаплыка. — Яравыя вунь, як скрозь смалу прабіваюцца. Няма цяпла. За свае амаль 50 гадоў старшынёўства цяжка прыпомніць такія скупыя на сонца вясновыя дні.

Так, напрыканцы гэтага года знакаміты Кузьма Іванавіч Шаплыка, старшыня вядомага калгаса "Чырвоная змена" Любанскага раёна адзначыць юбілей, варты самай глыбокай павагі і шчырай удзячнасці. Паўвека назад ён, мужны партызан, абаронца Айчыны, стаў на чале разбуранай, разрабаванай захопнікамі гаспадаркі. Колькі давялося перажыць за гэты час — толькі аднаму яму вядома. Побач з баявымі ўзнагародамі заззялі ўзнагароды за стваральную ў імя простых людзей працу. А вянчае іх вышэйшае званне — Герой Сацыялістычнай Працы.

Не думаў старшыня, што выпрабаванні выпадуць на яго долю цяпер не менш жорсткія, чым у далёкім 1944-м. Але ён трымаецца, сцяўшы зубы, робіць сваю адвечную хлебаробскую справу. Галоўнае — яму вераць людзі, ён заўжды сярод іх, ім Кузьма Іванавіч прысвяціў сваё нялёгкае жыццё, аддае ўсяго сябе.

Сярод мноства сустрэч і самых запамінальных эпізодаў К.І.Шаплыка асабліва выдзяляе жнівень 1979 года. Чарговы раз наведаўся тады ў гаспадарку П.М.Машэраў. Лілі дажджы. На палі нельга было ўбіцца камбайну. Ратаваць збажыну выйшлі жанчыны з сярпамі. Вось да іх, на асушаны тарфянік, і завітаў Пётр Міронавіч. Стаялі на тым полі тры маладыя дубкі. Каля іх і адбылася тая памятная сустрэча. Гаварыў Пётр Міронавіч шчыра пра цяжкасці, пра сялянскую працу, пра тое, што робіцца, каб людзям жылося лепш. Дужа спадабалася, глыбока ўрэзалася ў памяць вясковым кабетам задушэўнасць, даступнасць, прастата Машэрава. І калі гады тры назад нехта з трактарыстаў вывернуў адзін з дубкоў, каб не перашкаджаў разварочвацца агрэгату, жанчыны кінуліся ў поле: "Не чапайце! Хай растуць, як жывая памяць пра Машэрава. Ён быў тут, яны памятаюць постаць яго, голас яго..."

Вось і стаяць моцна, учэпіста тыя дубкі. Як сімвал вечнасці і неадольнасці зямлі нашай, якую так любіў, шанаваў Пётр Міронавіч, якой верна служыць адданы сын яе Кузьма Іванавіч Шаплыка.

М.ШЛОМА.
Фота Анатоля БАСАВА.

РАСКЛАД НА ПАСЛЯЗАЎТРА

Урокі адмяняюцца!

□ Ірына ЗАВАДСКАЯ, "ЧЗ"

Аднаго разу ў Эйнштэйна спыталі, як з'яўляюцца вынаходствы, што пераўтвараюць свет. Знакаміты фізік адказаў:

— Вельмі проста. Усе ведаюць, што гэта зрабіць немагчыма. Выпадкова знаходзіцца адзін невук, які гэтага не ведае. Вось ён і робіць вынаходствы...

ТРИЗ–педагогіка не проста распрацоўвае ўласную методыку выхавання такіх "невукаў", але ўжо ў зусім недалёкай будучыні збіраецца распачынаць ажыццяўленне даўняй мары многіх пакаленняў педагогаў.

Уявіце, што сярод мноства разнастайных гімназій, каледжаў, ліцэяў і іншых падобных устаноў вы, нарэшце, натрапілі менавіта на тое, што найлепшым чынам адпавядае вашым меркаванням наконт належнай адукацыі. Праўда, разам з мілымі сэрцу "сярэднестатыстычных" бацькоў мовамі і камп'ютэрам тут прадугледжваецца яшчэ і абавязковае ўменне ўпраўляцца з гужавым транспартам... На такіх умовах многія хутчэй за ўсё выберуць свайму вундэркінду звычайную школу — як "найменшае ліха". Зыходзячы з таго, што ўстанова, дзе педагагічны эксперымент дайшоў да навязвання вучню яўна непатрэбных яму рэчаў, наўрад ці занепакоена сапраўдным клопатам пра сваіх выхаванцаў... Дык чаму ж такім поспехам карыстаюцца гімназіі, дзе зусім аднолькава ўкараняецца латынь ці фехтаванне?

У аднаго з аўстралійскіх плямёнаў ёсць цікавы абрад, сутнасць якога зводзіцца да максімальна дакладнай перадачы дзеянняў партовых рабочых. Тыя, хто выконвае "карга" (так называецца абрад), шчыра вераць: чым больш іх магічныя дзеянні будуць падобныя на сапраўдныя, тым хутчэй племя можа разлічваць на з'яўленне разнастайных тавараў, — менавіта ў гэтым не раз пераконваліся дзікуны, назіраючы за грузчыкамі ў порце. Гэтак жа можна сцвярджаць, што навучанне фехтаванню разаўе ў падлетка рыцарскія якасці, а той, хто вывучаў у дзяцінстве латынь, зробіцца другім Пушкіным. Для "агульнага развіцця" ўсё гэта, магчыма, і някепска, але "для жыцця" — проста не патрэбна. Ніхто ж не дадумаецца разгульваць па сучасным горадзе ў шырачэзным сярэднявечным уборы — усе тэтыя многаметровыя плашчы і высокія каўняры сёння не толькі недарэчныя, але і дастаткова нязручныя ў перапоўненым транспарце або гарадскім натоўпе. Між іншым, пачатковая школа, як і шмат дзесяцігоддзяў назад, надае вялізнае значэнне чыстапісанню. Але "новаму пакаленню" намнога больш важна навучыцца добра друкаваць на камп'ютэры, чым умець прыгожа выводзіць літары.

Відавочна, што сённяшняя школа безнадзейна састарэла! Прывычная сістэма, калі настаўнік, нібыта пінгвін, з "дзюбы ў дзюбу" перадаваў гатовыя веды, застаецца ў мінулым. У свеце сёння "круціцца" столькі разнастайнай інфармацыі, што засвоіць яе ўсю ніякаму генію не пад сілу. А нашыя школьнікі па-ранейшаму вызубрываюць неверагодную колькасць фізічных, хімічных і іншых формул, вывучаюць вышэйшую матэматыку — і ў выніку нічога не ведаюць. Усё гэта начыста знікае з галавы адразу ж пасля выпускных экзаменаў, бо аказваецца абсалютна непрыдатным у рэальным жыцці (напрыклад, хто з вас здольны знайсці выкарыстанне лічбе ў ступені дзве трэціх?..). Усе адзінаццаць гадоў школьніку папросту "перастаўляюць ногі" — і ў рэшце рэшт высвятляецца, што ён нават не ўмее прымаць самастойных рашэнняў: як правіла, у канцы падручніка ёсць адказ на любую задачу. Толькі ў жыцці так не бывае...

Айчынная сістэма адукацыі, нягледзячы на бурлівы паток разнастайных наваўвядзенняў, усё яшчэ застаецца падобнай на ціхае балота. "Удасканаленне" школьнай праграмы дадатковымі прадметамі альбо дзяленне навучальнага года на тры чвэрці замест чатырох сутнасці не мяняе. Супярэчлівасці паміж рэальнымі і вучэбнымі каштоўнасцямі, паміж рэальнымі і вучэбнымі задачамі штогод толькі ўзмацняюцца. Хто возьмецца за іх вырашэнне?

У ТРИЗ ёсць такі закон: любое развіццё адбываецца праз узнікненне і пераадольванне супярэчнасцей. Тэарэтычна праблема даўно вырашана: лозунг пра творчае навучанне, як і ўсе лозунгі, набыў шырокую вядомасць і нават паспеў зрабіцца нечым накшталт папулярнага некалі заклiку "Рашэнні чарговага з'езда — у жыццё!". Пра "творчы падыход" у адукацыі спрачаюцца не першы год, але мала хто ясна ўсведамляе, што гэта такое. Аднолькава загадкавай застаецца і фігура творчага настаўніка.

У большасці сваёй настаўнік абсалютна нецікавы для вучня. "Вядома, што гэты чалавек будзе гаварыць сёння, заўтра, паслязаўтра, пасляпаслязаўтра... У вас хопіць цярпення яго слухаць? А што загадаеце рабіць школьніку?" — пытанне гомельскага "трызаўца" Анатоля Гіна, які, дарэчы, якраз і займаецца распрацоўкай ТРИЗ-педагогікі, можна лічыць амаль рытарычным. Для большасці настаўнікаў непахіснай святыняй па-ранейшаму застаецца школьны падручнік — чамусьці заўсёды неверагодна нудная кніга, прычым зусім незалежна ад таго, калі яна была выдадзена — дзесяць год таму або толькі што.

Затое "трызаўскія" падручнікі займальныя, як прыгодніцкія раманы. Але ў бліжэйшай кнігарні вы іх хутчэй за ўсё не знойдзеце. Тыражы гэтых кніжак ніяк нельга назваць масавымі, ды й аўдыторыя, на якую яны разлічаны, таксама вельмі нешматлікая. Выдаюць іх для творчых настаўнікаў самі ж творчыя настаўнікі — з дапамогай рэдкіх прыхільнікаў-энтузіястаў. Кожны школьнік, карыстаючыся, напрыклад, падручнікам па біялогіі В.А.Бухвалава і Ю.С.Мурашкоўскага, зможа адчуць сябе "творцам сусвету", адшукваючы свой адказ на задачы, вырашаныя ў працэсе эвалюцыі. Ці нават паспрабаваць вырашыць праблему, якая прыродзе аказалася "не па зубах".

Сучаснаму чалавеку проста неабходна навучыцца самастойна вырашаць жыццёвыя задачы. Сёння важныя ўжо не толькі веды самі па сабе, але і ўменне ўжываць іх у розных нестандартных сітуацыях. Карыстацца імі так, як раней, магчыма, ніхто яшчэ не карыстаўся. Хто ведае, якія праблемы паўстануць перад чалавецтвам гадоў праз 20?.. А тое, што яны, праблемы, будуць абавязкова — факт бясспрэчны. Як і тое, што іх будзе намнога больш, чым сёння. Наўрад ці варта спадзявацца, што прырода раптам распачне "масавую вытворчасць" геніяў дзеля выратавання чалавецтва ад нявырашаных задач. Вось таму самы час ад ведаў пераходзіць да моцнага мыслення. Канкрэтную інфармацыю падлетак сам знойдзе ў кнігах, калі будзе дакладна ведаць, што яму патрэбна.

Ідэальная мадэль "трызаўскай" школы пазбаўляецца ад жорсткай сістэмы ўрокаў, зададзенага набору прадметаў і прывычных, сфарміраваных па ўзроставаму прынцыпу класаў. Неабходныя веды вучань зможа атрымаць на спецыяльных факультатывах. Асноўная ж мэта педагогаў-"трызаўцаў" — выхаванне вынаходніка, так бы мовіць (паводле іх уласнага вызначэння), "моцнага вырашальніка".

Спецыяльна для дзіцячага садка і пачатковай школы ў ТРИЗ распрацоўваецца і паспяхова ўжываецца методыка развіцця творчай асобы. Для дзяцей больш старэйшага ўзросту таксама ёсць пэўныя напрацоўкі, прычым, далёка не заўсёды слава першаадкрывальнікаў належыць "трызаўцам". У сусветнай педагогіцы існуе мноства разнастайных спосабаў развіваць творчае мысленне ў дзяцей, усё большае распаўсюджванне набываюць навучальныя гульні, у тым ліку і камп'ютэрныя. А вось методыкі развіцця фантазіі і вырашэння задач — гэта так, яны ўжо чыста "трызаўскія".

Ствараючы новую педагогіку, ТРИЗ імкнецца выкарыстоўваць найлепшыя знаходкі айчынных і замежных педагогаў для стварэння ўласнай педагагічнай сістэмы развіцця якасцей творчай асобы, сярод якіх не толькі так званае "моцнае мысленне", але і высокая працаздольнасць, і абавязковае ўменне дабівацца сваёй Дастойнай Мэты... Безумоўна, цяжка адразу паверыць у "прыгожую казку" пра масавую геніяльнасць, але даволі рэальна можна спадзявацца, што няўдачнікаў, прыгнечаных шматлікімі невырашальнымі праблемамі, зробіцца многа менш, таксама як і людзей, у якіх не атрымалася рэалізаваць сябе, што страцілі надзею знайсці сэнс уласнага жыцця. Згадзіцеся, вырашэнне гэтай праблемы не менш важнае, чым выхаванне пакалення вынаходнікаў, здольных вывесці свет на новыя межы...

Існуе даволі распаўсюджаная думка, што асноўныя прычыны дрэннай айчыннай адукацыі — у нізкай зарплаце настаўнікаў, перагружанасці класаў, недахопе навучальных дапаможнікаў. Варта вырашыць гэтыя пытанні — і якасная адукацыя нам забяспечана. Ясна, што без паляпшэння матэрыяльнага становішча сістэмы адукацыі не абысціся, але для прынцыповага змянення айчыннай школы патрэбна прынцыповае змяненне самой сённяшняй педагогікі. Акрамя новых методык, падручнікаў і школ, спатрэбяцца новыя педагогі, якія з'явяцца не заўтра і не паслязаўтра — у колькасці, дастатковай для "рэвалюцыйнага перавароту". Зрэшты, ніякага перавароту і не будзе. ТРИЗ-педагогіка — гэта тое, у што, магчыма, ператворыцца сучасная педагогіка, вырашаючы свае сённяшнія супярэчнасці.

"З надзеяй на міласэрнасць"

Пад такім дэвізам 24 мая адбудзецца рэспубліканскі дабрачынны тэлемарафон. Гэту акцыю арганізуе Беларускае рэспубліканскае таварыства "Дзеці ў бядзе", якое створана для дапамогі дзецям, што пакутуюць ад анкалагічных захворванняў.

Хворым дзецям неабходна лячэнне і аздараўленне за мяжой, дэфіцытныя лекавыя прэпараты, экалагічна чыстае харчаванне. Сродкаў катастрафічна не хапае. Арганізатары тэлемарафона звяртаюцца да беларускіх прадпрымальнікаў і дзелавых людзей, да арганізацый і ўстаноў, да прыватных асоб, да ўсіх, хто праявіць міласэрнасць і прыме ўдзел у правядзенні дабрачыннай акцыі.

24 мая з памяшкання Белдзяржфілармоніі будзе ісці прамая трансляцыя тэлемарафона па Беларускім тэлебачанні і 8-ым камерцыйным канале. У канцэртнай праграме марафона прымуць удзел лепшыя творчыя калектывы рэспублікі і асобныя выканаўцы. Спонсары тэлемарафона змогуць даць у эфір рэкламу свайго бізнесу. Згодна з пастановай Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Таварыства "Дзеці ў бядзе" ўключана ў пералік тых грамадскіх арганізацый, унесеныя сродкі на рахунак якіх выключаюцца з абкладваемага падаткамі прыбытку прадпрыемстваў, аб'яднанняў і арганізацый.

Разліковы рахунак № 700517 у АКБ "Прыорбанк" г. Мінска, код 749, з паметкай "З надзеяй на міласэрнасць". Валютны рахунак "703592 у АКБ "Прыорбанк" г.Мінска (для даляраў ЗША код 001, для ДМ код 048). Тэлефон (факс) 31-89-00.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце праастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

Сто артыкулаў

ДЗЕВЯТЫ КРУГ

ЖУК Віталь Мікалаевіч працуе ў Інстытуце гісторыі Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь, з 1990 года супрацоўнік групы па вывучэнню сталінскіх рэпрэсій у Беларусі (1920—пач.50–х гг.) Удзельнік падрыхтоўкі зборніка дакументаў па гісторыі палітычных рэпрэсій. Гэты артыкул з'яўляецца першай аналітычнай работай аўтара.

Рэпрэсіі... Жудасная, незабыўная старонка гісторыі. Яны абяскроўлівалі Чырвоную Армію яшчэ з часоў грамадзянскай вайны, але раней яны не насілі такога масавага характару, як гэта здарылася ў далейшым — у 2-й палове 30-х гадоў.

Пачаткам жа драмы 1937-1938 гг. паслужыла так званая "змова ваенных". Трактоўка тых падзей не мае адзінай думкі ў навуковых колах, а таму гісторыкі прытрымліваюцца цяпер дзвюх версій, якія адрозніваюцца паміж сабой. Крыніцай першай версіі паслужылі надрукаваныя пасля другой сусветнай вайны (1956 г.) мемуары кіраўніка эсэсаўскай зарубежнай разведкі Вальтэра Шэленберга, згодна з якімі арышт і пакаранне савецкага маршала М.М.Тухачэўскага з'явіліся вынікам спецыяльнай аперацыі, праведзенай бліжэйшым супрацоўнікам Гімлера — начальнікам галоўнага ўпраўлення імперскай бяспекі СС Рэйнхардам Гейдрыхам. Сцвярджаюць, што Гейдрых з ведама Гітлера сфабрыкаваў фальшывае дасье аб супрацоўніцтве Тухачэўскага з нямецкімі ваеннымі коламі і праз прэзідэнта Чэхаславакіі Эдуарда Бенеша пераправіў дасье І.В.Сталіну, пасля чаго адбылася расправа з савецкім ваенным начальнікам. Гэта версія супала з трактоўкай падзей у мемуарах Бенеша, якія паявіліся яшчэ раней — у 1947 годзе. Яна настолькі ўкаранілася, што яе паўтарыў у 1961 годзе на XXII з'ездзе КПСС М.С.Хрушчоў, калі сказаў пра тое, што фальшывыя дакументы пра "змову ваенных" падкінула Сталіну германская разведка. Пасля гэтага даная версія праіснавала ў свядомасці грамадскасці больш як чвэрць стагоддзя.

Разам з тым, сапраўдная гісторыя не такая простая, як яе прадставіў Хрушчоў, ці як яе паказалі Бенеш, Чэрчыль і памочнікі Гімлера.

У апошні час, дзякуючы новым архіўным знаходкам, даследчыкі гэтай праблемы пачалі прытрымлівацца іншай версіі. Як ні парадаксальна, але вытокі яе зыходзяць з усё тых жа мемуараў Вальтэра Шэленберга. Апошні пісаў: "Ад аднаго белагвардзейскага эмігранта, генерала Скобліна, Гейдрых атрымаў звесткі аб тым, што Тухачэўскі, Маршал Савецкага Саюза, удзельнічаў разам з германскім генеральным штабам у змове і меў на мэце звяржэнне сталінскага рэжыму. Гейдрых адразу зразумеў велізарнае значэнне гэтага данясення. Пры ўмелым яго выкарыстанні на кіраўніцтва Чырвонай Арміі можна было абрушыць такі ўдар, ад якога яна не акрыяла б на працягу многіх гадоў". Аднак у асяроддзі нямецкіх разведчыкаў не ўсе былі з гэтым згодны. Янке, які на працягу многіх гадоў з'яўляўся кіруючай фігурай у германскай сакрэтнай службе, прытрымліваўся процілеглай думкі. Ён лічыў, што Скоблін мог весці двайную гульню і што яго паведамленне магло быць сфабрыкавана рускімі і перададзена Скобліным па распараджэнню Сталіна. Янке лічыў, што Сталін меў двайную мэту: ён хацеў аслабіць германскі генеральны штаб, выклікаўшы ў Гейдрыха падазрэнні супраць кіраўніцтва, і ў той жа час ён змог бы выступіць супраць ваеннай апазіцыі, якую ўзначальваў Тухачэўскі. Янке меркаваў, што, улічваючы абстаноўку ўнутры савецкага ўрада, Сталін не хацеў сам пачынаць працэс супраць генералаў і лічыў за лепшае, каб інкрымінуючы матэрыял паступіў з-за мяжы.

Такім чынам, быў пакладзены пачатак яшчэ адной версіі, згодна з якой паўфальсіфікаванае дасье Гейдрыха не было асноўнай прычынай арышту і асуджэння Тухачэўскага і яго саратнікаў, а было ўсяго толькі алібі для Сталіна.

Цяпер даказана, што Скоблін сапраўды з'яўляўся агентам НКУС, а ўспаміны Бенеша не знайшлі свайго дакументальнага пацвярджэння ў архівах Міністэрства замежных спраў.

Думаецца, карані трагедыі савецкага афіцэрскага корпуса знаходзяцца ў бязлітаснай барацьбе за ўладу паміж лідэрамі бальшавіцкай партыі. З разлікам і планамерна знішчаючы партыйную апазіцыю, Сталін адначасова ўважліва сачыў за тым, як паставіцца да ўсяго гэтага армія. Бо многія камандзіры РСЧА паводзілі сябе незалежна і не рабалепствавалі перад Сталіным. Асцерагаючыся "банапартысцкіх імкненняў" вышэйшага каманднага саставу, генсек лічыў армію адзінай рэальнай сілай, здольнай перашкодзіць яму ва ўсталяванні яго асабістай дыктатуры.

Адсюль і прычына яго азіяцкага каварства, накіраванага супраць іншадумства ў радах РСЧА.

Цяпер ужо не сакрэт, што пачатак фальсіфікацыі справы аб "ваенна-фашысцкай змове ў РСЧА" быў пакладзены ў маі 1937 г. Менавіта тады начальнік НКУС па Маскоўскай вобласці А.П.Радзівілаўскі атрымаў указанне ад вышэйшага кіраўніцтва "разгарнуць карціну аб вялікай і глыбокай змове ў Чырвонай Арміі". У той час, а дакладней 6 мая 1937 г., быў арыштаваны камбрыг запасу М.Е.Мядзведзеў. Апошні быў арыштаваны па прамому распараджэнню Наркома ўнутраных спраў СССР М.І.Яжова без якіх-небудзь кампраметуючых матэрыялаў, з разлікам пачаць ад яго раздуванне справы аб ваеннай змове. Перад Радзівілаўскім была пастаўлена задача дабіцца ад падследнага паказанняў аб прызнанні існавання ваеннай змовы ў РСЧА з самым шырокім колам удзельнікаў. Пры гэтым следчым НКУС было рэкамендавана для дасягнення мэты прымяняць розныя метады фізічнага ўздзеяння, не саромеючыся ў іх выбары.

Нядзіўна таму, што ў ходзе далейшых допытаў Мядзведзеў, нарэшце, "сазнаўся" ў наяўнасці змовы і назваў многіх буйных кіруючых работнікаў РСЧА.

На падставе гэтых паказанняў, а таксама паказанняў іншых падследных, у прыватнасці, былых ваенных работнікаў В.К.Путны і В.М.Прымакова, у другой палавіне мая 1937 года была праведзена серыя арыштаў з ліку вышэйшага начальніцкага саставу: 14 мая быў "узяты" камандарм 2-га рангу А.І.Корк, 15 мая — камкор Б.М.Фельдман, 22 мая — камкор Р.П.Эйдэман і Маршал Савецкага Саюза М.М.Тухачэўскі, 28 мая— камандуючы Украінскай ваеннай акругай І.Э.Якір, 29 мая — камандуючы Беларускай ваеннай акругай І.П.Убарэвіч.

Лёс іх быў вырашаны загадзя. 11 чэрвеня 1937 года ўсе гэтыя восем вядомых савецкіх военачальнікаў паўсталі перад судом, абвінавачаныя ў дзяржаўнай здрадзе. Суд быў хуткім і несправядлівым. Тым не менш, падсудным не было адмоўлена ў праве апошняга слова... Убарэвіч гаварыў пра сваю любоў да Радзімы, арміі, пра вернасць партыі, адхіляў прад'яўленыя абвінавачанні ў здрадзе, але прызнаўся ў тым, што прымаў удзел у размовах аб адхіленні Варашылава ад кіраўніцтва Чырвонай Арміяй.

У 23 гадзіны 30 мінут старшынствуючы Спецыяльнай судовай прысутнасці Вярхоўнага суда СССР В.Ульрых зачытаў абвінаваўчае заключэнне, з якога вынікала, што ўсе падсудныя прыгаворваюцца да вышэйшай меры пакарання — расстрэлу.

Раніцай наступнага дня прыгавор быў прыведзены ў выкананне, а ва ўсіх акругах і на флатах разгарнулася шырокамаштабная аперацыя па выяўленню "ворагаў народа".

У які ўжо раз запрацаваў магутны дзяржаўны апарат прапаганды. Газеты, радыё штодзённа падагравалі страсці. Усюды гаварылі пра павышэнне пільнасці. У войсках праводзіліся мітынгі, нарады кіруючага саставу, сходы чырвонаармейцаў. У палітаддзелы і іншыя вышэйстаячыя структуры паступалі шматлікія заявы, у якіх называліся асобы, якія мелі тую ці іншую сувязь з "ворагамі народа". Няцяжка здагадацца, што чакала чалавека пасля такіх "характарыстык". "Камандзір 18-й мехбрыгады Грачоў быў цесна звязаны з Убарэвічам, хваліў яго, называючы яго геніем і стратэгам". Такую дэпешу і да яе падобныя не раз пасылаў на імя Варашылава член Ваеннага савета Беларускай ваеннай акругі, армейскі камісар 2-га рангу А.К.Мезіс.

У акругах пачаліся павальныя арышты. Ужо 7 ліпеня 1937 года штаб БВА дакладваў ва Упраўленне па камначсаставу РСЧА аб арышце 31 чалавека з ліку каманднага і начальніцкага саставу. Вядома, што ўжо на наступны дзень пасля арышту Убарэвіча былі арыштаваны начальнік штаба акругі камдыў Б.І.Баброў, яго намеснік палкоўнік А.А.Карпушын, начальнік 3-га аддзела штаба камбрыг І.Н.Крук. Праз некалькі дзён такі ж лёс напаткаў камандзіра 16-га корпуса А.К.Мелік-Шахназарава, камандзіра 2-га корпуса Я.І.Зюнь-Якавенку, камандзіра 3-га кавалерыйскага корпуса Д.Ф.Сердзіча, камандзіра 2-й танкавай брыгады палкоўніка В.В.Фабіцкага, начальніка артылерыйскага забеспячэння Абрамава і інш.

Паводле наяўных у аўтара звестак, з 1 студзеня па 1 лістапада 1937 г. у Беларускай ваеннай акрузе было арыштавана 279 камандзіраў усіх ступеней. Неабгрунтаваныя арышты супраць ваенных кадраў працягваліся і ў 1938 годзе. Як правіла, ім папярэднічалі так званыя ліміты, якія звычайна даваліся распараджэннем па тэлефоне "зверху" ўсім асобым органам НКУС на месцах.

У пагоні за "колькасцю" арыштоўвалі не толькі кадравых ваенных, але і тых, хто ў той ці іншай ступені быў звязаны з ваенным ведамствам. Так, згодна са Справаздачай па Асобаму аддзелу БВА аб дзейнасці агентуры і ліквідаваных контррэвалюцыйных арганізацыях", толькі за два летнія месяцы 1938 г. (чэрвень-ліпень) было арыштавана: а) ваеннаслужачых — 167 чалавек; б) вольнанаёмных — 43 чалавекі; в) акружэнне — 27 чалавек. Усяго: 237 чалавек. Адной з першых ахвяр палітычнага тэрору 1938 г. стаў І.П.Бялоў, камандуючы Беларускай ваеннай акругай, які за-

ДЗЯВЯТАЕ НЕБА

Тэрарыст–паліцэйскі

Горад Асьют і яго наваколле сумна вядомы ў Егіпце як самы небяспечны ачаг тэрарызму. Менавіта там часцей за ўсё адбываюцца тэракты супраць праваахоўных органаў.

За апошнія два гады ў Асьюце было забіта некалькі дзесяткаў паліцэйскіх, у тым ліку два генерал-маёры. Цяпер высветлілася, што многія загінулі ў выніку здрады: у асяроддзе паліцыі трапіў агент тэрарыстаў. Пасля затрымання на допыце Ахмед Рашван прызнаўся ў тым, што быў завербаваны баевікамі з фундаменталісцкай арганізацыі.

Рэкорд Эміліса

Аргенцінец Эміліс Скота ўстанавіў своеасаблівы рэкорд, сустрэўшыся з прэзідэнтамі розных краін, людоедамі, знакамітымі футбалістамі, мацнейшымі пап-каралямі, тэрарыстамі і нават з Папам рымскім за час свайго падарожжа вакол свету.

На ўсё гэта ён патраціў амаль 40 тон бензіну, 65 пакрышак. Падарожнік адправіўся ў шлях на матацыкле адзін у 1985 годзе, калі яму было 30 гадоў. Да вясны 1995 года ён збіраецца вярнуцца дадому, калі не затрымаюць экстрэмальныя сітуацыі.

Самае старажытнае піва

Ведучы раскопкі на ўзвышшы Годзін–Цепе на захадзе Ірана, канадскія археолагі знайшлі асколкі глінянай пасудзіны, у якой быў дакладна такі ж асадак, як ад сучаснага піва.

На дне пасудзіны старажытны ганчар нанёс глыбокія драпіны ў выглядзе сеткі, каб асадак не падымаўся, калі піва будуць разліваць. Знаходка была выраблена прыкладна ў 3500 годзе да новай эры.

Забойца забойцаў

"Суперкілер" неапалітанскай мафіі — каморы — прызнаўся ў забойстве за апошнія дзесяць гадоў 90 "мафіёзі" з розных варожых кланаў. 32–гадовы Даміяніка Куома, арыштаваны некалькі месяцаў назад, заявіў на чарговым допыце, што шкадуе аб зробленым і хоча "кампенсаваць страты" сем'ям забітых ім гангстэраў.

Крывавы след працягнуўся праз усё жыццё гэтага наёмнага забойцы. Ён пачаў з расправы ў 1984 годзе над 8 "мафіёзі" з банды роду Торэ-Анунцыята. Потым узрываў, душыў, таліў, на якіх яму ўказваў "хросны бацька" неапалітанскай каморы Карміна Альфіеры. Апошні таксама цяпер знаходзіцца за кратамі.

Цуд–пласцінка для дзяснаў

Каля 80 працэнтаў людзей сярэдняга ўзросту ў той ці іншай ступені пакутуюць парадантозам, а прыкладна ў 15 працэнтаў дарослых запаленчыя працэсы дзяснаў становяцца хранічнымі. Людзі часцей страчваюць зубы ў выніку апускання дзяснаў, а не з-за псавання зубоў. Ізраільская кампанія распрацавала і запатэнтавала мініяцюрную, біяразбуральную пласцінку для лячэння захварванняў дзяснаў.

Гэтая пласцінка складаецца з палімера і лекавага прэпарату, які лечыць запаленыя і інфіцыраваныя дзясны. Памеры пласцінкі ўсяго 4x5 мм. Як лічаць спецыялісты, лячэбная пласцінка для дзяснаў мае менш пабочных эфектаў, чым прэпараты, якія прымаюцца ўнутр.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Тэл.68-29-56 Рубрыку вядзе Святлана КУЛІКОВА Тэл.68-29-56

"Захоўвайце сваю краіну ў чысціні!"

"На ўпакоўках фірменных тавараў, якія цяпер нам даступныя, вельмі шмат незразумелых знакаў, незалежна ад краіны паходжання вырабу. Неяк вы тлумачылі сэнс знака "экалагічна чыстая ўпакоўка", дык можа паведаміце і пра тое, што абазначае такі малюнак...

Кастусь ЗЭДЛІК, г.Жодзіна".

Сапраўды, такі значок можна адшукаць як на пакунках харчовых тавараў, так і на абгортках прамысловых вырабаў. Часам пры ім ёсць і тлумачэнне на адной, а то і больш мовах: "Захоўвайце сваю краіну ў чысціні!".

Зразумела, што пакупнік набывае тавар не дзеля абгорткі, але і ейная наяўнасць бывае часам вырашальнай пры выбары. Далейшы лёс упаковак розны. У нас замежная ўпакоўка вельмі часта трапляе ў збор калекцыянераў (серыйныя абгорткі "снікерсаў", "арбітаў", "кэмэлаў" упрыгожваюць інтэр'еры мэблевых секцый, кабіны грузавікоў і салонаў аўтобусаў). А там, на Захадзе, яна вельмі хутка засмеціла ўвесь свет, бо сама па сабе ні на што не прыдатная. Тым не менш, вышэй названы значок-падказка — неафармальны рэверанс прамысловцаў. Проста ў краінах, дзе вялікую ўвагу надаюць збору і перапрацоўцы смецця, дзе на кожным завулку ёсць адмысловыя рассартаваныя кантэйнеры, такая нагадка заахвочвае сабой лагічную сістэму ўтрымання краіны ў належнай для чалавека чысціні.

Памылка гісторыі?

"Як здарылася, што Жамойць пачала называцца Літвою?

П.ВІЛЕНЧЫЦ, г.Магілёў".

Жамойць (лацінская форма - Самагіція, польская — Жмудзь) — гэта гістарычная вобласць па ніжнім цячэнні Нёмана і ўзбярэжжы Балтыйскага мора, заселеная плямёнамі балтаў. У 1422 годзе ў час княжання Вітаўта яна была канчаткова далучана да Вялікага княства Літоўскага і стала яго неад'емнай часткай. З часам нашы продкі пачалі называць жамойтамі не толькі насельнікаў уласна Жамойці, але і роднасныя ім плямёны.

Умовы для замацавання за Жамойцю назвы "Літва" склаліся ў XIX стагоддзі. Дзеячы жамойцкага нацыянальнага руху адраджэння для забеспячэння свайму руху гістарычнай асновы выкарыстоўвалі найменне старадаўняй беларускай дзяржавы Вялікага княства Літоўскага, а не сваю спрадвечную назву Жамойць.

Зразумела, яны прысвоілі не толькі найменне "Літва", але і заявілі пра свае выключныя правы на гістарычную і культурную спадчыну нашае старадаўняе дзяржавы і, у прыватнасці, на яе сімволіку. А паколькі ў жамойцаў не было свайго даўняга гістарычнага сімвала для абазначэння галоўнага дзяржаўнага сімвала Вялікага княства, жамойцкія адраджэнцы прыдумалі яго.

Але, на жаль, беларускае адраджэнне запазнілася, пачатак значна пазней за жамойцкае. Нашы адраджэнцы змушаны былі прыняць найменне, якое тады было ўжо даволі пашыранае на Смаленшчыне, Віцебшчыне, Магілёўшчыне і выкарыстоўвалася расійскім друкам, — "беларусы".

Канчатковая назва "Літва" ў форме "Летува" афіцыйна была замацавана за Жамойцю 16 лютага 1918 года актам аб незалежнасці, і такім чынам, быў пастаўлены знак роўнасці паміж Вялікім княствам Літоўскім і Летувай.

Як мне патэлефанаваць... дамоў?

"Раскажыце, калі ласка, як з Еўропы патэлефанаваць у Мінск?

І.САМОЙЛАЎ, г.Мінск".

З еўрапейскіх краін, якія не былі сацыялістычнымі, у Мінск можна патэлефанаваць з любога тэлефоннага апарата, які ёсць на вакзале. Код беларускай сталіцы — той самы, што і з іншых гарадоў Беларусі (0-172). Але, акрамя таго, трэба ведаць код выхаду на касмічную тэлефонную сувязь, які ў кожнай дзяржаве свой. Такі спосаб сувязі магчымы не толькі з Мінскам, але і з іншымі населенымі пунктамі, абаненты якіх звязаны з аўтаматызаванай тэлефоннай сеткай.

Адно можна заўважыць, што кошт дадзенай паслугі недарагі ў пераліку на "іхнюю" зарплату. А што да нашых грошай — дык тэлефанаваць адтуль сюды амаль недасягальная раскоша.

"Імгненныя" фотаздымкі захоўвайце ў альбомах

"Сцвярджаюць, што быццам бы фотаздымкі, якія зроблены апаратам "Палароід", захоўваюцца значна менш часу, чым звычайныя. Ці так?

Г.СТАРАДАРОЖСКАЯ, г.Клецк".

Сапраўды так. Як растлумачылі спецыялісты, фотаздымкі, якія зроблены на "Палароідзе", значна больш адчувальныя да святлавога ўздзеяння і да ультрафіялету. З гэтай прычыны на адкрытым паветры фотаздымкі (не ў рамцы, пад шклом і г.д.) тэрмін іх захавання на 75 працэнтаў меншы, чым у звычайных фотаздымках, — яны страчваюць колер і выразнасць. Па тэксту фотаздымках дрэнна трымаецца штамп.

Аднак у альбомах тэрмін захавання "палароідных" фотаздымкаў прыкладна такі ж, як і ў звычайных.

РОДНАЕ СЛОВА

Гаворым па-беларуску

Зьміцер Санько "Малы руска-беларускі слоўнік прыказак, прымавак і фразем

Легок на помине — Пра цыгана гамана, а ён і тут; Мы пра цыганку, а яна на ганку (а яна за клямку); Пра воўка памоўка, а ён на парог; Пра каго звоняць, таго чэрці гоняць.

Лентяй за дело — мозоль за тело — Як прывык да ляносці, то ад працы баляць косці; Як з мілым пастаяць, то ручанькі не баляць; Людзі жыта жаць, а ў нас мазалі баляць; Гультай за работу — мазоль за руку; У няўмекі рукі калекі.

Лес рубят — щепки летят — Дзе дровы сякуць, там трэскі лятуць; Дзе п'юць, там і льюць; Дзе чубы трашчаць, там і пэйсы ляцяць.

Лиха беда начало — цяжка пачаць, ды лёгка канчаць; Найцяжэй, пакуль з месца; Як ёсць пачатак, будзе й канчатак; Без зачатку і канца не было б; Без падпалу дровы не гараць.

Ложка дегтя портит бочку меда — Кропля смуроду псуе гарнец мёду.

Лучше плохо ехать, чем хорошо идти — Хоць дрогка, ды нагам лёгка; Хоць натрасешся, пакуль данясешся, затое ногі не пристануць з дарогі.

Лучше синица в руках, чем журавль в небе — Лепш верабей у руцэ, чым жораў пад небам; Лепш верабей у руцэ, як голуб на даху (на страсе); Лепей варона злоўленая, чым сокал пад небам; Лепей мала, чым нічога.

Любишь кататься — люби и саночки возить — Любіш паганяць, любі і каня гадаваць; Любіш гасцяваць, любі і гасціну вітаць; Любіш ездзіць, любі і саначкі цягаць; Любіў цалаваць — любі і калыхаць (любі і палюляць); Умеў пагуляць — умей і дзіця забаўляць.

Любопытной Варваре нос оторвали — Цікаўнай Амілі нос прышчамілі; Цікаўная Тэкля палезе і ў пекла; На цікаўныя вочы парушынкі падаюць; Цікавы, як Марцін да кавы.

Мал золотник, да дорог — Конік маленькі, але даражэнькі; Талер маленькі, а даражэнькі; Маленькі, ды залаценькі; Грош маленькі, ды вялікія справы робіць.

– Часам павароты лёсу прымушаюць нас мяняць не толькі месца жыхарства ці звычкі, але і любімую прафесію. Так адбылося і са мной, – расказвае Ірына Сцяпанаўна Саковіч.

У 1983 годзе яна, ветурач па спецыяльнасці, засталася без працы. Давялося заняцца шыццём і продажам начных сарочак, навалачак – жыць трэба. Паступова прыходзіў вопыт. Аднаго разу адважылася ўзяцца за шлюбныя сукенкі. Атрымалася. Багатая фантазія і ўмелыя рукі вярнулі да жыцця і набытае яшчэ ў дзяцінстве ўменне вышываць гладдзю.

Сёння працы майстрыхі Саковіч ведаюць не толькі ў Віцебску, але і далёка за яго межамі. Ад пакупнікоў няма адбою. Гэта і сурвэткі ў буйных маках, і абрусы з пяшчотнымі васількамі і браткамі, і лёгкія, святочныя шлюбныя сукенкі.

А яшчэ марыць Ірына Сцяпанаўна стварыць у абласным цэнтры клуб "Таленты Віцебска". Адчуваецца, і гэта ёй пад сілу.

Фота А.ХІТРОВА.

«Нотны аркуш» № 9 (244)

Вядучы Вітаўт МАРТЫНЕНКА

Тэл. 68-29-26

Канцэрты

Ян Гілан па–беларуску

Адной з цікавых музычных падзей мінулага месяца стала акцыя мінскага рок-клуба ў сувязі з чарговай гадавінай узнікнення легендарнага англійскага гурта "Дып пэрпл".

На пытанне, чаму менавіта гэтая падзея прывабіла ўвагу мэтраў беларускага андэграўнда ў рок-клубе, мне адказалі наступным чынам: "Музыка "Дып пэрпл" - гэта не проста помнік некалі існаваўшай культуры хіпі і мадэрна, а сапраўдная крыніца энергіі, любві і мастацтва". Зразумела, цяжка перабольшыць уклад Яна Гілана і ягоных сяброў у развіццё рок-культуры ды і музычнай культуры наогул. Асабліва гэты ўплыў можна заўважыць цяпер, калі шматлікія маладыя гурты пачынаюць сваю творчасць з традыцый менавіта "Дып пэрпл", як дасканалай музычнай формы ў рок-мастацтве. А часта пачатkоўцы і выканаўцы вопыт напрацоўваюць на іхніх гітах.

Гэтую тэндэнцыю яскрава выявілі каля трыццаці каманд на сцэне мінскага Альтэрнатыўнага тэатра 22-23 красавіка, якія спявалі не толькі ўласныя творы, але і класічныя ўзоры "Дып пэрпл". На маю думку найбольш цікавымі аказаліся два гурты — "Зламай і выкінь" і "Начны бадзяга".

Няхай чытача не бянтэжыць назва першай групы, проста хлопцы самі выбралі такую форму самавыяўлення і, шчыра кажучы, іхні імідж адпавядае ёй. Чаго варта толькі кампазіцыя "Smoke on the Water", якая ў беларускім варыянце прагучала як "Дуст над вадою" і была выканана адмыслова па-беларуску.

"Начны бадзяга" адзін з самых старых сяброў мінскага рок-клуба, таму нядзіўна, што спрактыкаваны прафесіяналізм даў сябе адчуць. На мой погляд, гэты выступ выклікаў найбольшую прыхільнасць у гледача.

Увогуле абодва канцэрты прайшлі на надзвычайным эмацыянальным уздыме, што даўно ўжо не заўважалася на падобных тусоўках.

Канешне, немалаважным быў той факт, што ўзрост выканаўцаў у сярэднім не перавышаў 20-22 гадоў, таму юначая апантанасць выявілася тут найбольш прадукцыйна.

Сяргей ПАТАРАНСКІ.

Зорны небасхіл

Эпітэт жыве пошукам натхнення

Яшчэ год–два таму імя Зміцера Бартосіка згадвалася выключна ў шэрагу выканаўцаў–пачаткоўцаў. Праўда, пасля бардаўскага фестывалю "Аршанская бітва–92" яго ўжо не проста заўважыла прэса, не проста назвала яго адкрыццём фестывалю, але і выказала сваё прадчуванне будучай зоркі. Прынамсі на гэта асмеліліся тады і наша газета, і радыёстанцыя "Крыніца". А сёлета паводле трапнага вызначэння віленскай газеты "Наша ніва" Зміцер Бартосік стаўся "жывым эпітэтам беларускага адраджэння". Дык, пэўна, настаў час бліжэй пазнаёміцца з гэтым "жывым эпітэтам"? Са Зміцерам Бартосікам гутарыць наш карэспандэнт.

— Скажы, калі ласка, як цябе адрэкамендаваць: Зміцер Бартосік — Ніжні Ноўгарад, Гомель, Вільня?.. А пачынаў ты, здаецца, увогуле ў Оршы...

— Ды не зусім. Тады, у Оршы хіба быў мой першы выступ на вялікую аўдыторыю. А перад тым, калі я вучыўся яшчэ ў Ніжнім Ноўгарадзе ў тэатральнай вучэльні, тады спрабаваў пісаць. Кумірам у мяне быў і застаецца Уладзімір Высоцкі, дык ён, па сутнасці, і падштурхнуў мяне на гэтую справу. Натуральна, напачатку было шмат запазычанняў, а на самастойны шлях пачаў выходзіць, бадай, з таго часу, як захапіўся беларушчынай. Што з гэтага атрымалася ці атрымаецца — пабачым.

— Дзіўна, не кожнага з тых, хто жыве на Беларусі, цікавіць гэтая беларушчына. А што цябе прывяло да гэтага ў Ніжнім Ноўгарадзе? Ты ж, па сутнасці, карэнны расеец.

— Не зусім так. Я на Беларусі жыву з 10 гадоў. Пакінуў яе ў 16 дзеля таго ж Ніжняга Ноўгарада, на Волзе, дзе нарадзіўся, з мэтай мастацкай адукацыі, а пасля ўсё ж вярнуўся сюды ізноў. Лічу, што вярнуўся дамоў. А што да беларушчыны, дык гэта складанае пытанне. Мне здаецца, што гэта справа не столькі нацыянальная, колькі духовая, інтэлектуальная. Хто нераўнадушны да гэтай зямлі і калі нешта яшчэ ў галаве мае, міжволі заглыбіцца ў яе. Я, напрыклад, ведаю нямала і расейцаў, і яўрэяў, і палякі, пэўна, ёсць, якіх захапіла беларушчына. Сама тэма цікавая і ёй варта займацца. Для гэтага не абавязкова быць паводле пашпарту беларусам.

— Ты ўжо добра вядомы як бард. Асабліва пасля таго тэлескандалу на I Нацыянальным фестывалі бардаўскай песні, калі тае журы паставіла вышэйшую адзнаку, а арганізатары прылюдна сцягнулі са сцэны. Але на чым ты спыніў свой прафесійны выбар у жыцці?

— Ужо 25 гадоў маю, а выбар гэты пакуль так і не спыніў. Дзякаваць Богу, хоць не звязаўся назаўсёды з тэатрам. Хоць і цягне мяне да творчасці, але той пошук лічу памылковым. Спрабую сябе ў паэзіі, пішу нарысы, але ўсё яшчэ шукаю сябе. Апошні год правёў у Вільні, спрабаваў паступіць у тамтэйшы педагагічны ўніверсітэт, вучыўся на падрыхтоўчых курсах, але... Але заваліў літоўскую мову. Спачатку мелася на ўвазе, што іншаземцы вызваляюцца ад іспытаў па гэтым прадмеце, а потым гэта аказалася сур'ёзнай перашкодай. Трэба было пісьмова перакладаць на літоўскую прапанаваны тэкст, і мой слоўнікавы запас не задаволіў прыёмную камісію. Вярнуўся ў Гомель — і зноў на ростанях.

— Шкада, што няма на Беларусі прафесіі барда, а то б многія сказалі, што ты сябе знайшоў. Пасля «Травеньскіх вечароў», калі ты выступаў у Мінску з цэлай сваёй праграмай, у цябе з'явілася нешта новае ў рэпертуары?

— Дарэчы, я пішу вельмі павольна. Маю такое добрае правіла, гэта паводле А.П.Чэхава: калі можаш не пісаць, дык і не пішы. Гэта ж каб кожны, хто можа не пісаць, і не пісаў бы, дык, пэўна, кожная рэч была б шэдэўрам. За апошні час дзве песні ў мяне з'явілася. Адну ты, відаць, чуў на лютаўскай імпрэзе ў мінскім Доме літаратара — "Развітанне з Вільняй", а другую я наўрад ці калі заспяваю публічна.

— А што такое?

— Ды яна занадта асабістая. "Пошукі радзімы" называецца. Гэта мае пошукі і не варта іх выносіць на публіку.

— Прыгадваю тваё бардаўскае амплуа і думаю: ты не баішся перабольшыць публіцыстычнасці ды раптам з барда ператварыцца ў трыбуна, накшталт Кастуся Герашчанкі?.. Ды і нават больш сумны прыклад С.Сокалава-Воюша ёсць, калі папулярнасць барда расце, расце, пакуль ён не становіцца нейкім палітычным сцягам, а да слухача паступова прыходзіць расчараванне, калі ягоны кумір-першапраходзец губляецца ў хвалях кан'юнктурнай публіцыстыкі пераймальнікаў.

— Любая тэма можа дэградаваць, гледзячы як яе падносіць і як з ёй працаваць. Наўрад ці гэта фатальнае наканаванне публіцыстычных тэм. Прыгадай адраджэнскую публіцыстыку Купалы — яна ж і сёння жывая, бо яна вечная. А цяперашні ўзлёт некаторых выканаўцаў на чымсьці накшталт "сінь азёр — даль палёў", "Беларусь — ганарусь", дык ён ужо сёння ўчарашні. Без нейкай незнаёмай новай думкі, адцення асабістага настрою ў творы ён застанецца мёртвым. Ды, зрэшты, усё гэта непадуладна розуму. Творца дасягае выніку, калі аддае сябе цалкам на волю натхнення. Гэта нейкая вышэйшая сіла. І мяне асабіста ніколі не задавальняла тое, што я рабіў без натхнення, хай сабе і напружана працаваў над гэтым. Ды я й не магу працаваць без натхнення. А яно бывае падоўгу не прыходзіць. Вось і апошнім часам я ўсё спрабую злавіць гэтае натхненне і — не ловіцца. Іншы раз праседжваеш доўгія гадзіны і — ні радка, ні слоўца. Ёсць, праўда, пара задумак, але ж я не машына, каб кляпаць вершы дзеля рыфмы ды ляпіць абы-што.

— А як усё ж прыходзяць сапраўдныя песні? Скажам, як прыйшла да цябе тая, якую я асабіста лічу проста шэдэўрам, — «Калі мы станемся глыбокімі дзядамі»?

— Не ведаю, ці гэта самы тыповы прыклад. Я яе напісаў, каб не схлусіць, хвілінаў за дваццаць... Мо за паўгадзіны. Усё адразу неяк адбылося. У сяброўскай кампаніі аднаго разу зайшла спрэчка, што з намі будзе далей, якая будзе наша Беларусь і гэтак далей. На гэткіх сур'ёзных, падкрэслю, нотах. А вось маё натхненне раптам вырашыла з гэтага пажартаваць. Ну і я пажартаваў.

— Нармальны выйшаў жарт. Для мяне ён быў як яшчэ адно перакананне, што беларускую бардаўскую песню, як кажуць, «не забіць, не задушыць, не стрымаць».

— Не заганяй мяне ў фарбу, звязваючы гэта са мной. Я проста працую, да чагосьці імкнуся, а пра творчыя поспехі толькі мару, бо не мне тут рабіць высновы. А што да беларускіх бардаў, дык рух гэты яшчэ пакуль малады, у той час як іншыя скокнулі наперад. Але ўжо сёння відавочна, што ёсць падставы для аптымізму: з імпэтам Мельнікава, з мелодыкай Цярэшчанкі, з гумарам Шалкевіча — прарвёмся.

Гутарку вёў Вітаўт МАРТЫНЕНКА.
Фота У.ПАНАДЫ.

-з гісторыі Беларусі-

СТАЛІНСКАГА ПЕКЛА

мяніў на гэтай пасадзе расстралянага Убарэвіча. Як і яго папярэднік, Бялоў быў арыштаваны ў Маскве. Гэта здарылася 7 студзеня 1938 г.

29 ліпеня 1938 г. ён паўстаў перад ваеннай калегіяй Вярхоўнага суда СССР. Судовае пасяджэнне працягвалася не больш як дваццаць мінут. Гэтага было дастаткова, каб паспець зачытаць абвінаваўчае заключэнне.

Рэпрэсіі ў Чырвонай Арміі стварылі велізарныя брэшы ў камсаставе Узброеных сіл СССР. У некаторых часцях некамплект даходзіў ад 20 да 50 працэнтаў. Віной таму былі не толькі арышты, але і звальненні з радоў РСЧА.

Як правіла, звальнялі па трох асноўных прычынах: з-за палітыка-маральнага стану; пры наяўнасці сваякоў за мяжой; і з-за сувязей з чужым элементам. Усім гэтым фактарам надаваўся выключна палітычны характар. Калі да такой катэгорыі, як "палітыка- маральны стан" можна было з лёгкасцю аднесці ўдзельнікаў былых антыпартыйных апазіцый, напрыклад, трацкістаў, то тэрмін "чужы элемент" наогул уяўляў абстрактнае паняцце і ў яго можна было ўціснуць усё, што хочаш — ад кулакоў да буржуазіі і белага афіцэрства. Пры наяўнасці ў той час перастраховачных з'яў, звядзення рахункаў і безадказнасці даносчыкаў такія ярлыкі маглі сапсаваць жыццё каму хочаш.

Бывалі, аднак, выпадкі і іншага парадку. Чалавека маглі звольніць з арміі за бытавое разлажэнне, а затым арыштаваць і асудзіць па так званых контррэвалюцыйных артыкулах Крымінальнага кодэкса. Па тым часе артыкулы гэтага злачынства лічыліся для Савецкай дзяржавы найбольш небяспечнымі, а таму жорстка караліся. Характэрным з'яўляецца ў гэтых адносінах прыклад з памочнікам камбрыга па гаспадарчай частцы 4-й мехбрыгады БВА М.Г.Жукавым. Яшчэ летам 1937 г. ён быў звольнены з радоў РСЧА за парушэнне воінскай дысцыпліны, дакладней, за сістэматычнае п'янства. Пазней, у снежні 1937 года, ён быў асуджаны па 69 і 71 артыкулах КК БССР, што, такім чынам, і надало справе палітычную афарбоўку. Не выключана, што асаблівую ролю ў гэтай справе адыграла небезвядомая ўстаноўка Яжова: любога арыштаванага з ваенных прадстаўляць як удзельніка ваеннай змовы.

Хоць такіх выпадкаў было нямнога, яны ўсё ж існавалі, і пра гэта таксама неабходна ведаць для разгляду аб'ектыўнай карціны мінулага.

Паводле даных статыстыкі, з 1 студзеня па 1 лістапада 1937 года ў Беларускай ваеннай акрузе было звольнена 1215 асоб камандна-га і начальніцкага саставу. Няма ніякіх сумненняў у тым, што з кожным месяцам гэта лічба павялічвалася. На жаль, аўтар не мае ніякай дадатковай інфармацыі па гэтаму пытанню. На дадзены момант даследчыкам вядома толькі агульнасаюзная статыстыка, згодна з якой у 1938 годзе з Чырвонай Арміі былі звольнены 16362 чалавекі, у тым ліку па палітычных матывах — 8612 чалавек. Астатнія былі польскай, нямецкай, латышскай, літоўскай, эстонскай, фінскай, карэйскай і іншых нацыянальнасцей, якія падлягалі звальненню з арміі, згодна з дырэктывай Наркамата абароны ад 24 чэрвеня 1938 г.

Г. Д. ГАЙ

Што такое звальняць па палітычных матывах — чытач ужо ведае. А як абстаялі справы з тымі, каго звальнялі па нацыянальнай прыкмеце?

Каб адказаць на гэта пытанне, звернемся да дакументаў Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь і, у прыватнасці, да паказанняў сведак — адказных работнікаў УДБ НКУС БССР, якія яны далі яшчэ ў далёкім 1939 годзе.

Макшанцаў: "...Усе арышты па акрузе праводзіліся па ўказаннях 5 аддзела НКУС БССР, начальнікам якога быў т.Завадскі".

Крыўцоў: "На адной вузкай нарадзе аператыўнага саставу, я маю на ўвазе начальнікаў асобых органаў, Завадскім было сказана, што звальняемыя з РСЧА павінны быць у турме ці ў зямлі, да таго ж дадаў: "А з гэтага рабіце вывады самі".

Ходыраў: "У час чэрвеньскай аперацыі 1938 г. Завадскі даў устаноўку пісаць больш даведак на арышт ваеннаслужачых палякаў, латышоў, эстонцаў, іранцаў і іншых".

Макшанцаў: "Па прапанове т.Завадскага ўсе начальнікі асобых органаў, размешчаных на тэрыторыі БССР, прадставілі даведкі на ўвесь камандна-начальніцкі састаў, якія мелі сваякоў за мяжой, самі былі выхадцамі з іншых краін. Даведкі па прапанове т.Завадскага пісаліся як на асоб, на якіх былі кампраметуючыя матэрыялы, а таксама на асоб, на якіх такіх матэрыялаў не было, але меліся даныя аб тым, што яны былі выхадцамі з іншых краін. Кожны начальнік асобага органа быў абавязаны пры звальненні з арміі па тэлефоне даводзіць да ведама 5-ы аддзел НКУС БССР аб тым, што ён звольнены з арміі, згодна з загадам НКА. Пасля гэтага 5-ы аддзел вырашаў пытанне аб арышце. Часта начальнік асобага органа не прасіў санкцыю на арышт, але 5-ы аддзел прапаноўваў арыштаваць таго ці іншага ваеннаслужачага, хоць па некаторых справах і не было дастатковых матэрыялаў для арышту".

Ходыраў: "Складвалася такая абстаноўка, пры якой прыходзілася спяшацца і прымяняць спрошчаныя метады следства".

Самуцін: "Дзякуючы націску з боку Завадскага перыферыйныя работнікі АА НКУС у першай палавіне 1938 г. арыштавалі амаль усіх камандзіраў, якія дэмабілізаваліся з арміі".

Каментарыі, як кажуць, непатрэбны.

Між тым, масавыя арышты людзей выклікалі ў краіне не толькі страх, але і нездавальненне, асабліва той часткі насельніцтва, хто лічыўся членам сям'і "ворагаў народа". Бачачы гэта са зводак НКУС, а таксама ўлічваючы відавочную пагрозу вайны з боку фашысцкай Германіі, а магчыма і Польшчы, Сталін зрабіў вывад, што настаў час аслабіць рэпрэсіўны прэсінг супраць уласнага народа. 17 лістапада 1938 г. была прынята сумесная пастанова СНК і ЦК ВКП(б) "Аб арыштах, пракурорскім наглядзе і вядзенні следства" Дакумент гэты стаў своеасаблівым маніфестам, які абвясціў вяртанне да захавання законнасці. З гэтага часу органам НКУС і Пракуратуры забаранялася праводзіць якія-небудзь масавыя аперацыі па арыштах і высяленню, а самі арышты прадпісвалася ажыццяўляць у адпаведнасці з Канстытуцыяй краіны толькі згодна з пастановай суда ці санкцыяй пракурора.

Пасля таго следчым НКУС стала больш складана афармляць справы на суд: патрэбны былі больш істотныя доказы віны, чым толькі "прызнанні" саміх падследных.

Аднак рэпрэсіі супраць ваенных кадраў, нягледзячы на адносную "адлігу", працягваліся і ў наступныя гады. Даносы і "прызнанні" раней арыштаваных усё яшчэ мелі сілу ў кабінетах следчых НКУС. Таму нядзіўна, што рост ахвяр палітычнага тэрору працягваў з кожным годам павялічвацца.

Масавыя рэпрэсіі супраць камсаставу ў Чырвонай Арміі з'явіліся адной з галоўных прычын яе цяжкіх паражэнняў у пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Толькі нямногія камандзіры Чырвонай Арміі старой загартоўкі былі рэабілітаваны напярэдадні і ў пачатку вайны 1941—1945 гг. Асноўнай жа масе камсаставу яшчэ трэба было набыць вопыт у ходзе цяжкіх баёў, адчуць пакуты паражэння і перажываць незаменныя страты.

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

ДАЎНІНА

Сёння размова пойдзе пра "хатнюю" і "каляхатнюю" нячысцікую сілу, з якой сялянін так ці інакш мусіў ладзіць, ужывацца. Вялікай улады гэтыя нячысцікі не мелі, асаблівага жаху ні ў каго (акрамя, хіба, дзяцей) не выклікалі, але і грэбаваць імі было небяспечна: пад пагрозу ставіўся дабрабыт сям'і, здароўе і жыццё жывёлы, а часам і самых гаспадароў. Да хатняй, "сямейнай" нячысцікай сілы адносіліся Хатнік (Гаспадар, Дамавік ці Дамавік, Падпечнік), Ёўнік (Гуменнік), Лазнік, Хлеўнік. Пры гэтым, сустракаецца адзін з аднаго гэтыя нячысцікі не надта любілі і па характару, адносінах да людзей былі досыць рознымі. Чаму — чорт іх ведае...

Галоўным заўсёды лічыўся Хатнік. Ён проста не можа не выклікаць сімпатыі сваёй працавітасцю, руплівасцю, строгасцю і, разам з тым, пачуццём гумару. Самае цікавае ў тым, што Гаспадар падобны да самога гаспадара і тварам, і характарам. Наогул тыя, хто яго бачыў, сцвярджаюць, што ён мае выгляд старэнькага дзядка, з сівою барадою і доўгімі сівымі валасамі. Апрануты ў насоў (белы палатняны каптан). Падперазаны дзягай ці лыкам. Спіць на печы або пад ёй. Можа ператварыцца ў ката, сабаку, карову, часам у змяю, пацука ці жабу. Зрэдку мае сям'ю. Жонка Хатніка ў гэтым выпадку мянуецца Дамухай ці Кікімарай. Як і многім мужчынам, з жонкай Хатніку не пашанцавала. Кікімара не любіць мужчын, часам імкнецца выжыць гаспадароў з дому, непакоіць па начах малых дзяцей, свавольнічае — блытае пражу (таму, што сама любіць прасці і пляце карункі). Самі гукі прадзення прадракаюць бяду ў доме.

"Працоўны дзень" Хатніка пачынаецца вельмі рана. Устаўшы, ён палохае пеўня, і той крычыць, будзіць дамачадцаў. Потым (у добрай гаспадарцы) ідзе ў хлеў ці свіран і сушыць хлеб, перасыпае зерне. Пасля заходзіць у хлеў да жывёлы, гладзіць яе і лашчыць, бывае, дае корм. У яго, што называецца, лёгкая рука: зерне "спарэе" ад перасыпання, а жывёла робіцца бадзёрай і гаваравітай. Днём, калі нікога няма ў хаце, Гаспадар нагледзіць за малымі, закалыхае іх.

Ён любіць дружныя сям'і, цярпець не можа сварлівых кабет і часам строга карае зачыншчыкаў сямейных сварак і заядак: ноччу, у час сну, навальваецца на грудзі і пачынае душыць (больш пужаючы, чым напраўду). [illegible] Але і гэта было вельмі даўно...

Калі Хатнік у гуморы (гэта бывае тады, калі справы ідуць добра і будучае не абяцае непрыемнасцей), ён любіць жартаваць: [illegible]

Калі ж у сям'і ён прадбачыць якое няшчасце, то пачынае выць па начах і тым самым папярэджвае гаспадара.

Няма чаго і казаць, што з Хатнікам трэба ладзіць, улагоджваць яго. Для гэтага гаспадары павінны мець пэўны розум і такт. Прагоніш Хатніка выпадкова — і ён не толькі не будзе спрыяць гаспадарцы, але і сам ён нашкодзіць.

У ахвяру Хатніку пры закладцы новага дома прыносілася галава пеўня, якую адсякалі і закопвалі або клалі пад вуглавы камень. У хаце ж затыкалі ў куты і шчыліны абрэзаныя валасы і пазногці — таксама для Гаспадара.

СМЕРЦЬ І ПАХАВАННЕ

У момант смерці, як вядома, душа расстаецца з целам, пакідае яго. Таму, калі старому ці хвораму паміраць было цяжка, то адкрывалі аддушыну або нават аддзіралі дошку з даху ці на столі, каб аблегчыць ёй выхад. Асабліва цяжка развітваліся з жыццём чараўнікі і ведзьмары: душа, запрададзеная чорту, не хацела пакідаць грэшнае цела. За ёй няўзабаве заяўляліся чэрці і выдзіралі адмысловымі крукамі.

Сорак дзён душа нябожчыка не пакідае гэты свет і бадзяецца паблізу: [illegible] Здараецца, што "той" свет адмаўляецца прыймаць душу грэшніка, і тады яна вяртаецца на зямлю "адбываць пакуту": усяляецца ў дрэва (такое дрэва рыпіць), у жывёліну і нават у чалавека. [illegible]

[illegible] Курцы клалі ў дамавіну люльку з тытунём, майстрам — іх любімы інструмент. Таму, хто пры жыцці любіў выпіць, ставілі гарэлку ў бутэльках ці гляках. Калі хто выпадкова адкопваў такі гляк і выпіваў змесціва — адразу падаў непрытомным, бо гарэлка паспявала напітацца "мёртвым духам".

Існуе казка пра нябожчыка, які апынуўся на тым свеце і ўбачыў перад сабою пусты стол, у той час, як іншыя нябожчыкі і пілі, і елі. Ён спытаў анёла: чаму гэта так? Той растлумачыў, што іншым прынеслі ежу і пітво з сабою. [illegible] Апынуўся той чалавек дома і загадаў сваім дамачадцам нарыхтаваць усяго пабольш. [illegible] Калі чалавек апынуўся зноў на тым свеце, то ўбачыў перад сабою на стале той самы брудны пірог...

Таму, калі хочаце ўшанаваць сваіх нябожчыкаў, не забывайцеся падаваць жабракам.

БРЫТАНСКІЯ ЗАБАБОНЫ

Англічане — народ прымхлівы, і ў гэтым плане мала чым адрозніваюцца ад нас. "Класічным" прыкладам з'яўляецца адсутнасць нумара "13" на дзвярах шматлікіх атэляў. Адсутнічаюць і нумарныя знакі на аўтамабілях, якія ў суме даюць "д'ябальскую" лічбу "666". А вось самы нешчаслівы дзень для брытанцаў — пятніца, асабліва калі яна прыпадае на 13-е... Заўважана, што ў гэты дзень колькасць аўтамабільных аварый узрастае больш чым на 50 працэнтаў...

СКРЫНКІ ДЛЯ... ГУКАЎ

Цікавы медыцынскі казус, даследаваны італьянскімі ўрачамі, прымушае дапусціць, што чалавечы мозг выкарыстоўвае для ўспрымання галосных і зычных гукаў розныя механізмы. [illegible]

І ЯШЧЭ ПРА НЛА

Створаны фільм пад назвай [illegible] пра таямнічы аб'ект, што знаходзіцца ў зямлі пад Талінам. [illegible] у канцы 60-х гадоў селянін, які капаў студню. На глыбіні 8 метраў яго рыдлёўка паткнулася на нешта цвёрдае. Аскепкі, адбітыя ад незразумелага цела, даследаваліся ў навуковых інстытутах. Былі зроблены высновы, што яны маюць не толькі штучнае, але і незямное паходжанне.

"Эстонская загадка" пастаянна вабіла да сябе вучоных. [illegible] Пры гэтым не выключаецца, што ўнутры яго засталіся біяробаты.

Заўважана, што аб'ект стварае вакол сябе анамальную зону дыяметрам каля 50 метраў. [illegible] можа дасягнуць, і ніхто не ведае, як ён будзе паводзіць сябе на паверхні. Дакладнае месца знаходжання прадмета ні прэса, ні аўтары фільма не называюць, каб "пазбегнуць масавага паломніцтва".

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ПЕРАПІСКА

ШУКАЮСЯБРОЎ

■ "Жадаю перапісвацца з дзяўчынкамі 12-14 гадоў.

Пра сябе: вучуся ў 7-м класе, рост 123 см, валасы русыя, вочы шэрыя, Блізняты. Люблю спорт. Займаюся ў музычнай школе і шахматным гуртку.

Пісаць на адрас: 225441, Брэсцкая вобл., Ганцавіцкі раён, в.Хатынічы, вул.Савецкая-6. Мінько Наталлі".

■ "Пазнаёмлюся з дзяўчынай 14 гадоў.

Валасы ў мяне чорныя, Рак, 14 гадоў.

Хутчэй бярыце алоўак! Я — хлопец вашай мары!

Пісаць на адрас: 222652, Мінская вобл., Клецкі раён, в.Сіняўка, вул.Маладзёжная. Прыступу Андрэю".

■ "Мне 18 гадоў. Люблю прыроду, рыбалоўства, коней. У вольны час чытаю кнігі, займаюся трусагадоўляй.

Пазнаёмлюся з дзяўчатамі 16-21 года і хлопцамі 18-23 гадоў.

Адкажу ўсім.

Пісаць на адрас: 211729, Віцебская вобл., Докшыцкі раён, п/а і в.Барсукі. Козел Лілії. Званіць па тэлефоне 2-81-47 (код 8-257)".

■ "Пазнаёмлюся з хлопцамі 15-16 гадоў.

Пра сябе: 14/165, шатэнка, вочы карыя. Вельмі люблю слухаць музыку.

Лісты свае дасылайце абавязкова з фотаздымкамі.

Пісаць на адрас: 247616, Гомельская вобл., Хойніцкі раён, п/а Паселічы, в.Мархлеўск, д.3. Лабада Алене".

■

Малюнкі В. САКОВІЧА.

КІНААФІША МІНСКА

Подзвіг народа бессмяротны

Усё далей адыходзяць у мінулае вогненныя гады Вялікай Айчыннай вайны. Але і сёння жыве памяць пра вялікі подзвіг народа, які спыніў і знішчыў карычневую чуму – фашызм. Мы памятаем і свята ўшаноўваем імёны праслаўленых герояў, якія змагаліся за Радзіму, аддалі за яе сваё жыццё...

Сёння, напярэдадні хвалюючага і радаснага свята – 50-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, у гарадах і вёсках рэспублікі працягваюцца тэматычныя паказы фільмаў, прысвечаных гэтай знамянальнай даце. Разам з беларускімі карцінамі "Канстанцін Заслонаў", "Гадзіннік спыніўся апоўначы", "Дзяўчынка шукае бацьку", "Полымя", "Братка", "Вянок санетаў", будуць шырока дэманстравацца і стужкі, знятыя на кінастудыях былых саюзных рэспублік. Гледачы змогуць убачыць такія праслаўленыя фільмы, як "Ляцяць жураўлі", "Балада пра салдата", "Бессмяротны гарнізон", "Незабыўнае", "Марскі характар", "Нармандыя–Нёман", "Маладая гвардыя" і многія іншыя.

З маркай "Белвідэацэнтра"

Рэспубліканскае творчае аб'яднанне "Белвідэацэнтр", вядомае сваёй плённай дзейнасцю па захаванню на плёнцы для нашчадкаў дасягненняў нацыянальнай культуры, перадае на суд гледачоў новую відэастужку "Чароўная флейта". Гэта фільм-спектакль Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь паводле выдатнай оперы В.А.Моцарта, зняты рэжысёрам В.Шавялевічам у садружнасці з пастаноўшчыкам спектакля М.Ізворскай. Фільм спадабаецца і аматарам сцэнічнага мастацтва – ён створаны на высокім прафесійным узроўні і захоўвае ўсе нюансы самабытнай пастаноўкі.

Радуе і іншая работа майстроў "Белвідэацэнтра" – цікавая кінастужка "Валянцінаў дзень" (аўтар сцэнарыя – Я.Мультан, рэжысёр – В.Шавялевіч). Яна прысвечана славутаму балетмайстру і пастаноўшчыку Валянціну Елізар'еву, які шчыра расказвае пра час і пра мастацтва, пра сваё адчуванне сучаснасці, пра стан і перспектывы беларускага балета. У струмень фільма ўдачна ўліваюцца фрагменты з лепшых балетаў В.Елізар'ева, што надае яму высокую відовішчнасць і вытанчанасць.

"І вечна вяртацца..."

Вытворчасць Свярдлоўскай кінастудыі. Аўтары сцэнарыя – Алег Манджыеў і Раіса Анкаева, рэжысёр-пастаноўшчык – Сяргей Марцьянаў.

Сталінскі рэжым у лёсе многіх народаў СССР адыграў страшную трагічную ролю. Сярод гэтых народаў – калмыкі, якія былі выселены з родных гарачых ад сонца стэпаў у суровы ўральскі край. Аўтар фільма расказвае пра першыя пасляваенныя гады ў невялікім горадзе, куды закінуў горкі лёс калмыцкага хлопчыка Джыргала ў ліку такіх жа асуджаных, як і яго бацькі, сваякоў.

Джыргалу рана прыйдзецца сутыкнуцца з нянавісцю мясцовых жыхароў, якіх жорсткімі зрабіла вайна. Менавіта такімі падаюцца хлопчыку злая суседка Аляксандра Фёдараўна, п'яныя мужыкі, якія па п'янцы спускаюць на "іншаземцаў" сабак. Яны палохаюць лаянкай і праклёнамі, і самымі крыўднымі для Джыргала – абвінавачаннямі калмыкаў у здрадзе, дапамозе фашыстам. Хлопчык ведае нямала герояў-калмыкаў, сярод іх і яго бацька.

Галодны час прымушае хлопчыка шукаць грошы на жыццё...

У фільме здымаліся Тэльджы Анкаеў, Арцём Калюжны, Глеб рагозін, Ілья Макараў.

"Ідэальная пара"

Карціна створана адэскімі кінематаграфістамі. Яе паставіў па матывах апавяданняў Р.Дала рэжысёр Аляксандр Палыннікаў.

Дзеянне адбываецца на маляўнічым беразе Чорнага мора ў самы лепшы сезон года. Цёплае мора, гарачае сонца, загарэлыя целы маладых герояў. І ўсё гэта прасякнута такім дурманлівым водарам сексуальнай раскаванасці, які характэрны для многіх сучасных айчынных кінашлягераў. Не, не спяшайцеся рабіць вывад – нягледзячы на сказанае вышэй, нягледзячы на даволі рызыкоўны сюжэт пра сямейныя здрады, нягледзячы на смелыя і адкрытыя слоўныя (і не толькі) пасажы, фільм "Ідэальная пара" даволі прыстойны і нават у чымсьці цнатлівы. Тыя, хто ведае Аляксандра Палыннікава па папярэдніх работах ("Вазьмі мяне з сабой", "Дзень кахання"), напэўна, успомняць яго перадапошнюю карціну – "Аголеная ў капелюшы". Запэўніваем вас, што такой колькасці аголеных дзявочых бюстаў, ягадзіц і іншых "пікантных" месцаў, якія ён бессаромна паказваў у "Аголенай у капелюшы", [illegible] у яго новым фільме. У галоўных ролях зняты Ганна Самохіна, Ганна Назар'ева, Андрэй Градаў, Юрый Дуванаў.

"Зандалі і яе мужчыны"

Стужку знялі кінамайстры ЗША. Аўтар сцэнарыя – Мары Кронхаўзер, рэжысёр – Сэм Пілсберы. Гэта эратычная меладрама, і падзеі яе разгортваюцца ў нашы дні ў Нью-Арлеане.

Жыццё юнай і прыгожай Зандалі, жонкі маленавітага паэта і бізнесмена, рэзка мяняецца, калі аднойчы яе муж Тэры прыводзіць у дом свайго даўнейшага сябра – мастака і бадзягу Джоні. Незадаволеная сексуальным жыццём з Тэры Зандалі, сама таго не заўважаючы, усё больш і больш паддаецца дамаганням прыгожага і самаўпэўненага Джоні. Паміж імі ўспыхвае страснае пачуццё, якое цяжка назваць каханнем, гэта хутчэй палаючая страсць, якая вядзе ў нікуды.

Тэры даведваецца пра здраду жонкі, якую вельмі кахае. Ён не можа ўявіць сваё жыццё без Зандалі, гэтак жа, як і без сустрэч з Джэні, да якога зведвае сапраўдныя сяброўскія пачуцці. Не бачачы выйсця, Тэры канчае жыццё самагубствам на вачах у палюбоўнікаў.

Галоўныя ролі выконваюць Нікалас Кейдж, Джан Рэйналд, Эрыка Андэрсан, Аарон Нэвій і іншыя папулярныя акцёры.

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •

17 мая

"МАСКВА": "Ратуй мяне" — 14.40, 20.10. "Прывід у камп'ютэры"** — 13.00, 16.30, 18.20, 22.00 (н).

"КАСТРЫЧНІК": "Прывід у камп'ютэры"** — 13.30, 15.20, 17.10, 19.00. "Ратуй мяне" — 20.50. Інфармацыйна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Палёт навігатара" (д) — 14.00. "Гарачыя галовы-2" — 13.30, 15.10, 16.50, 18.30, 21.10. "Парыжскія свавольніцы"*** — 15.40, 17.20, 19.00. "Кумпарсіта" — 20.40.

"БЯРЭСЦЕ": "Гарачыя галовы-2" — 12.00, 15.30, 19.00, 21.00. "Конан-разбуральнік" — 12.30, 14.30, 18.30, 20.30. "Кумпарсіта" — 14.00, 17.30. "Макараў" — 16.30.

"ВІЛЬНЮС": "Гарачыя галовы-2" — 11.50, 14.30, 18.50, 22.00 (н). Апошнія дні на экране: "Наёмны забойца" (Ч.Норыс у гал.ролі) — 16.00, 20.20. "Кумпарсіта" — 13.20, 17.40. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Заціхнае месцейка"*** — 17.40, 21.00. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 16.00, 19.20. "Зараджаныя смерцю" (вострасюж.фільм) — 14.10.

"ПАРТЫЗАН": "Прывід у камп'ютэры"** — 10.20, 15.20, 17.00, 21.20. "Ратуй мяне" — 12.00, 19.40. "Макараў" — 13.40.

"ПЕРАМОГА": "Гарачыя галовы-2" — 11.00, 12.40, 15.30, 17.10, 18.50, 20.40. "Кумпарсіта" — 14.20.

"САЛЮТ": "Прывід у камп'ютэры"** — 13.50, 15.40, 19.20. "Ратуй мяне" — 17.30, 21.10. "Макараў" — 12.00.

"СУЧАСНІК": "Міс Катастрофа" (камедыя) — 14.20. "Зандалі і яе мужчыны"**** — 16.00, 17.50, 19.30, 21.10.

"БЕЛАРУСЬ": "Страсці па Анжэліцы"*** — 10.40, 13.20, 17.40, 21.50. "Бабнік-2"** — 12.30, 17.20, 20.30. "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 11.50, 14.30, 18.40, 21.50. "Заціхнае месцейка"*** — 10.50, 15.40, 18.50. "Пакарыцель Атлантыды" — 14.00, 16.00, 20.10. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": "Жыццё і неверагодныя прыгоды Рабінзона Круза" (д) — 13.30. "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 15.00. "Страсці па Анжэліцы"*** — 17.00. "Любоўныя прыгоды іншапланецян"**** — 18.30, 20.20.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Вяртанне блуднага папугая" і інш.мультфільмы (д) — 10.30. "Страсці па Анжэліцы"*** — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.40. "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 15.00, 17.00. "Каханне і кулі" — 11.00, 13.00, 19.00. Зала індыйскага фільма: "Пякучая страсць" (2 с.) — 19.40.

"МІР": "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "Зараджаныя смерцю" — 11.00, 15.00, 21.10. "Конан-варвар" (2 с.) — 12.40, 16.40, 19.00. Відэазала: "Крэветка на патэльні" (камедыя, ЗША) — 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Як праводзяць канікулы Болек і Лёлек" (д) — 10.00. "Маленькія драконы" — 11.20, 15.00, 18.30. "Майстэрства забіваць" — 17.00. "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 13.10, 20.20.

"РАКЕТА": "Місіс Даўтфайр" (2 с.) — 17.50. "Завяшчанне "блакітнага" дзядзечкі"**** — 16.10, 20.10. Відэакафэ — 17.00, 19.30.

"РАДЗІМА": "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 12.00, 16.00, 20.00. "Місіс Даўтфайр" (2 с.) — 13.40, 17.40. Відэазала: "Д'Артаньгаў і тры сабакі-мушкецёры" — 16.00. "Людскія непрыемнасці" (камедыя, ЗША) — 18.00. "Прамыя доказы" (дэтэктыў) — 20.00.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 17, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
* 8.45. "Чарапашкі ніндзя".
◆9.20. "ЖАП". 2-я серыя.
11.00. Рок-айленд.
13.30. Навіны.
13.40. Рэзерв.
* 13.45. "Кошчын дом".
14.00. "Яшчэ гарыць Хатынь", "Генерал Корж".
14.45. "Нов і К"-топ-10.
15.45. Тэлебачанне – школе. Музыка.
16.15. Для дзяцей. Дарожная азбука.
16.40. Скарбы беларускай гісторыі.
17.00. На музычных паралелях.
17.30. Навіны.
17.40. "Роздум аб казцы".
17.55. Зачытайце маё пісьмо...
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Крымінальная хроніка.
19.20. Эканамічная хваля.
20.00 Мост.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
◆22.00. "Семнаццаць імгненняў вясны". 11-я серыя.
23.05. Надвор'е.
23.15. НІКа.
23.30. "Славянскі базар".

Канал "Астанкіна"

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 22.55. Навіны.
8.20. Домісолька.
◆8.40. "Бераг яго жыцця". 1-я серыя.
9.45. Футбольная віктарына ФІФА.
◆10.20. "Гарачаў і іншыя".
10.50. Прэс-экспрэс.
14.25. Прадпрымальнік.
15.10. Справа.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера". (Японія).
15.50. Чароўны свет, ці Сінема...
16.10. Наш музычны клуб.
16.50. Азбука ўласніка.
17.20. Чакайце адказу.
17.45, 20.35. Надвор'е.
◆17.50. "Раскол". 4-я серыя.
18.45. З першых рук.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Бамонд.
◆21.00. "Клічу жывых..."
23.05. Песня-94.

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.45. Момант ісціны.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Тэлегазета.
15.25. Там-там навіны.
15.40. Новая лінія.
16.25. М-трэст.
16.40. Прыгоды ваўчара.
17.00. Бар'ер.
17.30. Не быць дыназаўрам.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Арт-абстрэл.
18.35. Ніхто не забыты.
18.40. Фільм-прэм'ер.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ці ўзляціць "Чайка"?
21.15. Я – лідэр.
21.40. Маскі-шоу.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. Музыка Санкт-Пецярбурга.

Санкт-Пецярбург

7.45. Чароўная лінія.
8.00. "Ціхая дама" Сяргея Шолахава.
9.00. Нямецкая хваля.
◆9.30. "На парозе ночы".
10.15, 11.40, 15.40. Музычны момант.
* 10.20. "Сунічны дождж ык".
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Тэледоктар.
11.15. Тэлемагазін.
* 11.20. "Чароўныя ўзоры".
11.30, 15.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Чароўная лінія.
15.45. Залаты ключ.
16.00. Адказы на пісьмы.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Тэлефільм.
17.10. Ваша права.
◆17.40. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
◆19.25. "Афганец".
21.15. Наўздагад.
* 21.35. "Доктар Бартак і смерць".
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель"
18.25. Музычная праграма.
18.50. Студыя "ІНТЭКС". "Навіны.
◆19.00. Тэлесерыял "Лабірынт правасуддзя". "Канфлікт"
* 20.00 "Вальтрон"
◆20.30. "Марэна Клара". 7-я серыя.
21.15. "Давайце патанцуем".
◆21.45. "Прыгоды... Дэтэктывы..." "Крывавае тварэнне".

■ 18, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Ане Вескі.
9.00. Тэлебачанне – школе. Музыка.
◆9.40. "Семнаццаць імгненняў вясны", 11-я серыя.
10.45. Аэробіка.
13.30. Навіны.
13.40. Фільм-канцэрт.
14.20. Відзьма-нявідзьма.
15.20. "Зубраня" запрашае на юбілей.
16.30. Еўрапейскі калейдаскоп.
17.00. "Незабыўнае". Перадача з Віцебска.
17.30. Навіны (з сурдаперакладам).
17.40. Якія мы гаспадары?
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Пяць зорак".
20.00. "Малюем далягляд".
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
◆22.00. "Семнаццаць імгненняў вясны". 12-я серыя.
23.05. "Дзесяць хвілін плюс стагоддзе".
23.15. Надвор'е.
23.25. НІКа.
23.40. "Камаедзіца-94".

Канал "Астанкіна"

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.15. Навіны.
8.20. Дзіцячая інфармацыйная праграма.
◆8.40. "Бераг яго жыцця". 2-я серыя.
9.15. Канцэрт народнай музыкі.
10.00. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
10.50, 23.55. Прэс-экспрэс.
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Лялька маёй мары.
16.20. Адказы.
16.50. Загадка СБ.
17.25. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.50. Дакументы і лёсы.
17.55, 20.35. Надвор'е.
◆18.00. "Раскол". 5-я серыя.
18.55. Новыя людзі.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Парыжская вясна расійскіх музеяў.
21.05. Футбол. "Барселона" (Іспанія)–"Мілан" (Італія).
23.25. Акадэмія.

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія. "Далёкі Усход".
16.55. Руская віза.
17.25. Свята кожны дзень.
17.35. Панове-таварышы.
17.55. Футбол. Чэмпіянат Расіі.
19.55. Падрабязнасці.
◆20.05. "Санта-Барбара".
* 20.55. "Аграбленне па...".
21.20. Знянацку, ці Газетныя гісторыі.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Футбол. Чэмпіянат Расіі.
23.45. "Джын Харлоў". Д/ф.

Санкт-Пецярбург

* 8.05. "Дзявочыя ўзоры".
8.20. Залаты ключ.
8.30. "Майская вясёлка".
9.00. Нямецкая хваля.
◆9.30. "На парозе ночы".
10.15, 11.40, 15.40. Музычны момант.
10.20. Тэлемагазін.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Канцэрт па заяўках.
11.30, 15.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Чароўная лінія.
15.45. Фестываль кінастудыі "Выбар".
16.05. Крыжыкі-нулікі.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. "Летні сад".
17.10. Армія Расіі.
◆17.40. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
◆19.25. "Трава зялёная". 1-я і 2-я серыі.
21.30. "Падсякай". Перадача для рыбаловаў.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.25. Музычная праграма.
18.50. Журфак БДУ прадстаўляе...
◆19.00. Паліцэйскі серыял "Хіл Стрыт Блюз". "Бацькі і дзеці".
19.45. СОЛТЭК. "Навіны".
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара". 8-я серыя.
21.20. "Мілавіца".
◆21.45. Класіка кінематографа. "Закон ёсць закон".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, месцамі – кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ў Віцебску – + 16– +18°, Магілёве – +17– +19°, Мінску – +18– +20°, Гродна, Гомелі – +20– +22°, Брэсце – +22–+24°. У наступныя двое сутак чакаецца цёплае надвор'е, па заходняй палавіне – навальнічныя дажджы. Тэмпература паветра ўначы – +8–+13°, удзень +20–+25°, па поўдні да +28°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар В. ШАЎКО.

Стыльрэдактар В. СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня-выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 52.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ